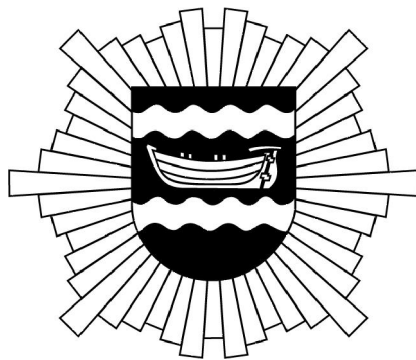

KESKI-UUDENMAAN
PELASTUSTOIMEN LIIKELAITOKSEN
PALVELUTASOPÄÄTÖS
2013 - 2016

Pelastuslaitoksen johtokunta hyväksynyt 11.12.2012 § 3

1	YLEISTÄ	4
1.1	Johdanto	4
1.2	Kuntien yhteistoimintasopimus	6
1.3	Ensihoitopalvelun yhteistoimintasopimus	6
1.4	Perusteet	6
1.5	Tarkoitus	7
2	RISKIANALYYSI JA UHKIEN ARVIOINTI	9
2.1	Nykytila	10
2.2	Tavoite	10
2.3	Toimintasuunnitelma ja -aikataulu	11
3	ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY	12
3.1	Yleistä	12
3.2	Kaavoitus ja rakentaminen, rakenteellinen palonehkäisy	14
3.2.1	Nykytila	14
3.2.2	Tavoite	15
3.2.3	Toimintasuunnitelma ja – aikataulu	15
3.3	Pelastuslaitoksen valvontatehtävät	16
3.3.1	Tarkastusvälin määrittämisen perusteet	16
3.3.2	Valvonnan toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta	17
3.3.3	Tavoite	17
3.4	Kemikaalivalvonta	18
3.4.1	Nykytila	18
3.4.2	Tavoite	19
3.4.3	Toimintasuunnitelma ja -aikataulu	19
3.5	Poistumisturvallisuus	19
3.5.1	Nykytila	19
3.5.2	Tavoite	20
3.5.3	Toteuttamissuunnitelma ja – aikataulu	20
3.6	Nuohous	20
3.6.1	Nykytila	21
3.6.2	Tavoite	21
3.6.3	Toimintasuunnitelma ja – aikataulu	21
3.7	Kansainväliset tapahtumat ja suuret yleisötilaisuudet	21
3.7.1	Nykytila	22
3.7.2	Tavoite	22
3.7.3	Toimintasuunnitelma ja – aikataulu	22
3.8	Palontutkinta	22
3.8.1	Palontutkinnan nykytila	23
3.8.2	Tavoite	23
3.8.3	Toimintasuunnitelma ja -aikataulu	24
3.9	Paloilmoittimien erheelliset hälytykset	24
3.9.1	Nykytila	24
3.9.2	Tavoite	24
3.9.3	Toimintasuunnitelma ja – aikataulu	24
3.10	Omatoiminen varautuminen	24
3.10.1	Nykytila	25
3.11	Turvallisuuskoulutus ja -viestintä	26
3.11.1	Nykytila	26
3.11.2	Tavoite	27
3.11.3	Toimintasuunnitelma ja – aikataulu	27
3.12	Sisäinen viestintä	28
3.12.1	Nykytila	28

3.12.2	Tavoite.....	28
3.12.3	Toimintasuunnitelma ja -aikataulu.....	28
4	PELASTUSTOIMINTA	29
4.1	Yleistä	29
4.2	Pelastustoiminta poikkeusoloissa	29
4.2.1	Tavoite.....	30
4.2.2	Toimintasuunnitelma ja -aikataulu.....	30
4.3	Pelastustoiminta päivittäisissä onnettomuuksissa ja suuronnettomuuksissa.....	30
4.3.1	Kohteen saavutettavuus	32
4.3.2	Kohteen saavutettavuusaika tavoite	33
4.3.3	Toimintasuunnitelma ja – aikataulu.....	33
4.4	Päätoimiset yksiköt.....	34
4.4.1	Henkilöstövahvuudet	34
4.4.2	Osaaminen	34
4.4.3	Kalusto	34
4.5	Sopimuspalokunnat.....	35
4.5.1	Sopimuspalokuntien henkilöstövahvuudet	36
4.5.2	Osaaminen	36
4.5.3	Kalusto	36
4.6	Pelastustoiminnan johtaminen.....	37
4.6.1	Operatiivinen johtaminen	37
4.6.2	Pelastustoiminnan suunnittelu	37
4.7	Onnettomuustyyppikohtainen varautuminen	38
4.7.1	Vesipelastustoiminta.....	38
4.7.2	Vaarallisten aineiden torjunta.....	38
4.7.3	Pelastustoiminta ja maanalainen rakentaminen	39
4.7.4	Varautuminen ilmailiikenneonnettomuuksiin	39
5	PELASTUSTOIMEN VARAUTUMINEN JA KUNTIEN VALMIUSSUUNNITTELUN TUKEMINEN JA VÄESTÖNSUOJELUN JOHTAMINEN	41
5.1	Varautuminen ja valmiustoimiala	41
5.2	Kuntien valmiussuunnittelun ja varautumisen tukeminen	41
5.2.1	Nykytila.....	41
5.2.2	Tavoite.....	42
5.2.3	Toimintasuunnitelma ja aikataulu.....	42
5.3	Pelastuslaitoksen valmiussuunnittelun tukeminen	42
5.3.1	Nykytila.....	42
5.3.2	Tavoite.....	42
5.3.3	Toimintasuunnitelma ja aikataulu.....	42
5.4	Varaukset	43
5.4.1	Nykytila.....	43
5.4.2	Tavoite.....	43
5.4.3	Toimintasuunnitelma ja aikataulu.....	44
5.5	Väestön hälytysjärjestelmä	44
5.5.1	Nykytila.....	44
5.5.2	Tavoite.....	44
5.5.3	Toimintasuunnitelma ja aikataulu.....	44
5.6	Väestön suojausjärjestelmä ja väestönsuojelun johtaminen.....	44
5.6.1	Nykytila.....	45
5.6.2	Tavoite.....	45
5.6.3	Toimintasuunnitelma ja aikataulu.....	45
6	HALLINTO JA MUUT TUKIPALVELUT	46
6.1	Hallinto	46
6.1.1	Tavoite.....	46
6.2	Paloasemat	46
6.2.1	Nykytila.....	46

6.2.2	Toimintasuunnitelma ja -aikataulu.....	47
6.3	Logistiikka ja huoltopalvelut.....	48
6.3.1	Nykytila.....	48
6.3.2	Tavoite.....	48
6.3.3	Toimintasuunnitelma ja -aikataulu.....	48
7	YHTEISTOIMINTA	49
7.1	Ensihoito ja ensivastetoiminta.....	49
7.2	HEMS-toiminta	49
7.3	Öljyntorjunta	49
7.4	Tulvantorjunta ja luonnononnettomuudet	50
7.5	Muu viranomaisyhteistyö	50
8	PELASTUSLAITOS.....	51
8.1	Organisaatio ja johtaminen	51
8.2	Pelastuslaitoksen tulosityksiköt ja niiden henkilöstö	52
8.2.1	Turvallisuuspalvelut	52
8.2.2	Operatiiviset palvelut	52
8.2.3	Hallintoyksikkö.....	54
9	KEHITTÄMISSUUNNITELMA	55
9.1	Klaukkalan ja Marja-Vantaan alueen toimintavalmiuden kehittäminen	55
9.2	Toimintavalmiuden kehitys muulla pelastustoimialueella	56
9.3	Riskianalyysityöskentelyn kehittäminen	56
9.4	Valvonnan maksullisuus	56
9.5	Kemikaalivalvonnan kehittäminen.....	56
9.6	Koulutusjärjestelmän kehittäminen	56
9.7	Varautumistoimintojen kehittäminen	57

Palvelutasopäätöksen valmistelu ja päivittäminen

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen palvelutasopäätöstä 2013 - 2016 on valmisteltu kevään ja kesän 2012 aikana. Palvelutasopäätös on esitelty johtokunnalle elokuussa, jonka jälkeen se lähti kuntiin lausunnolle. Kuntien lausunnot saapuivat loka - marraskuussa ja ne käsitellään johtokunnan kokouksessa 11.12.2012. Samassa kokouksessa esitetään, että johtokunta hyväksyisi palvelutasopäätöksen.

Palvelutasopäätöksen valmistelu ja hyväksyminen perustuvat pelastuslakiin ja sen nojalla annettuihin asetuksiin ja ohjeisiin sekä seuraaviin asiakirjoihin:

- 1) Riskianalyysi 2012
- 2) Paloasemat 2030 selvitys
- 3) Paloasemat 2005 selvitys
- 4) Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje 21/2012
- 5) Ensihoidon palvelutasopäätös (HUS hallituksen 15.12.2011 hyväksymä)

1 YLEISTÄ

1.1 Johdanto

Palvelutasopäätös on pelastuslain perusteella laadittava asiakirja, joka vahvistetaan alueellisen pelastustoimen monijäsenisessä johtokunnassa. Palvelutasopäätöksellä kuvataan alueen pelastustoimen vähimmäispalvelutaso. Vahvistettava palvelutasopäätös on voimassa vuoden 2013 alusta vuoden 2016 loppuun.

Pelastuslaitoksen toiminnalliset linjaukset (=strategia) määrittävät kehittämisen suunnat lähivuosiksi. Toiminnallinen tavoite (=visio), perustehtävä (=missio) ja arvot kuvaavat sitä, millaiseksi Keski-Uudenmaan pelastuslaitosta ja Keski-Uudenmaan pelastustoimialuetta halutaan kehittää pelastustoimen näkökannalta. Tavoitteen suuntaan edetään laatimalla palvelutasopäätös, joka on palvelutasoa säätelevä asiakirja.

Palvelutasopäätöksestä ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toiminnallisista linjauksista johdetaan vuosittaiset toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja näiden tavoitteiden saavuttamista osoittavat arviointikriteerit tai -mittarit. Nämä esitetään vuosittaisessa toiminta- ja taloussuunnitelmassa.

Pelastuslaitoksen linjausten ja palvelutasopäätöksen valmistelun pohjana on käytetty aineistoa pelastuslaitoksen johtokunnan seminaareista, alueen pelastustoimen kuntien strategioita, pelastustoimen alueen riskianalyysejä sekä valtion pelastustoimen strategiaa 2025.

Toiminnallinen tavoite 2020

"Keski-Uudellamaalla on hyvä turvallisuuskulttuuri sekä tehokas pelastustoimi ja ensihoitopalvelu. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos on arvostettu."

Perustehtävä

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos tuottaa ja ylläpitää turvallisuutta

Arvot

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos noudattaa toiminnassaan sekä pelastustoimen että Vantaan kaupungin arvoja.

Ylin arvo pelastus- ja ensihoitotoimessa on ihmishenkien pelastaminen. Sitä toteutetaan ensisijaisesti ehkäisemällä henkilövahinkoja jo ennakolta. Mahdollisen onnettomuuden tai tapaturman sattuessa pyritään kaikin käytettävissä olevin keinoin pelastamaan ihmishenkiä.

Pelastustoimen arvot on julkistettu vuonna 2008. Niiden mukaan **"turvallisuus on yhteinen asiamme: inhimillisesti, ammatillisesti, luotettavasti"**. Inhimillinen tarkoittaa muun muassa ihmisarvon kunnioitusta, tasapuolisuutta, moniarvoisuutta ja vastuuta ympäristöstä. Ammatillisesti puolestaan kuvaa muun muassa jatkuvaa ja laajenevaa osaamisen kehittämistä sekä oman ja toisen työn arvostusta. Luotettavasti -arvon taustalla on ajatus, että pelastustoimeen ja sen jokaiseen jäseneseen voi luottaa.

Vantaan kaupungin arvoja ovat

Innovatiivisuus
Kestävä kehitys
Yhteisöllisyys

Toiminnalliset linjaukset

Pelastuslaitoksen lähivuosien linjaukset on rakennettu tavoitteesta ja perustehtävien osalta seuraavista tasapainotetun tulokortin näkökulmista:

- Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja asiakasvaikuttavuus:
  - Pelastustoimen ja ensihoidon palvelutaso vastaa alueen riskejä ja palvelujen kysyntää
  - Onnettomuuksien ja vahinkojen määrä vähenee
- Rakenteet ja prosessit
  - Tehokkaat ja sujuvat ydinprosessit
- Uudistuminen ja henkilöstön työhyvinvointi:
  - Pelastuslaitoksen henkilöstön työhyvinvoinnin sekä pelastustoiminnan, turvallisuuspalvelujen ja ensihoidon suorituskyvyn turvaaminen
- Taloudelliset resurssit ja mahdollisuudet:
  - Pelastuslaitos ei tavoittele taloudellista voittoa. Liiketoiminnan tulos vähintään 0 euroa ja investointisuunnitelman toteuttaminen

Toiminnallisten linjausten toteuttamiseksi on eri näkökulmista johdettu kriittiset menestystekijät. Niissä onnistuminen tai epäonnistuminen vaikuttaa pitkällä aikavälillä ratkaisevimmin ja välittömimmin pelastuslaitoksen menestymiseen. Säännöllisesti tehtävän toimintaympäristön analyysin ja raporttien avulla arvioidaan toiminnallisten linjausten toteutumista. Toimintaympäristön analyysi ja erilaiset raportit ja selvitykset ovat toiminnallisten linjausten lisäksi perusta vuosittain laadittaviin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin. Niissä määritellään toimintavuoden tulostavoitteet, jotka tukevat kriittisissä menestystekijöissä onnistumista, sekä tavoitteiden arviointikriteerit.

1.2 Kuntien yhteistoimintasopimus

Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa valtioneuvoston päättämällä alueella (alueen pelastustoimi), siten kuin siitä säädetään pelastuslain (379/2011) 24§:ssä. Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos vastaa pelastustoimesta Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Tuusulan ja Vantaan kuntien alueella yhteistoimintasopimuksen mukaisesti, joka on allekirjoitettu 16.1.2003. Kuntalain muutoksesta johtuen yhteistoimintasopimusta on tarkistettu vuoden 2008 lopulla. Tarkistettu kuntien tekemä yhteistoimintasopimus on tullut voimaan 1.1.2009. Sopimuksella perustettiin uudelleen viralliselta nimeltään Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos. Liikelaitoksen käytönimi on Keski-Uudenmaan pelastuslaitos.

1.3 Ensihoitopalvelun yhteistoimintasopimus

Pelastuslaitos toteuttaa pelastustoimen lisäksi ensihoitoa Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kanssa tekemien yhteistoimintasopimusten perusteella. Vastuu ensihoidosta on terveydenhoitolain mukaisesti sairaanhoitopiirillä vuoden 2013 alusta lukien. Hyvinkään sairaanhoitoalueen kanssa solmittu yhteistoimintasopimus tuli voimaan 1.1.2012 ja HYKS-Peijas -alueen yhteistoimintasopimus tulee voimaan 1.1.2013. Ensihoidosta on laadittu Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) toimesta erillinen palvelutasopäätös.

1.4 Perusteet

Pelastuslaki uudistettiin vuonna 2011 ja se tuli voimaan 1.7.2011 (379/2011). Pelastuslain perusteella pelastustoimen palvelutasoon tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon kaikki turvallisuustilanteet, mukaan lukien myös toiminta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Pelastuslaitokselle pelastuslaissa (27§) säädetyt tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivyttyä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen.

Jo Matti Vanhasen toisen hallituksen hallitusohjelma edellytti palotarkastusten ja muiden turvallisuutta edistävien toimien kohdistamista riskiperusteisesti säädösten kirjattujen määrällisten tavoitteiden sijaan. Hallitusohjelman kirjaukset otettiin huomioon pelastuslain uudistamishankkeessa ja uuden pelastuslain valvontatoimintaa koskevat kirjaukset merkitsevät uutta lähtökohtaa pelastustoimen viranomaisvalvonnan toteuttamiselle. Riskiperusteisuuden edellyttäminen merkitsee periaatteen tasolla, että suoritettava valvonta on kyettävä perustelemaan riskin sekä valittavien toimenpiteiden vaikuttavuuden perusteella. Tämä edellyttää toimintaympäristön riskipiirteiden tunnistamista ja riski- ja uhka-analyysien kehittämistä. Kehitystyö edellyttää asianmukaista tiedonkeruuta, analyysia ja kykyä uuden tiedon hyödyntämiseen. Lisäksi valvontatyön perusteita ja vaikuttavuutta on kyettävä arvioimaan sekä pelastuslaitosten itsensä että palvelutasoa valvovien aluehallintoviranomaisten toimesta. Lainsäädännön tasolla edellytetään pelastuslaitoksen laativan valvontasuunnitelman valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta (PeL 78§, 79§).

Alueellisen pelastustoimen muodostamista koskevassa, vuonna 2008 uusitussa, kuntien välisessä yhteistoimintasopimuksessa on sovittu, että

"Alueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kuntien alueella esiintyviä onnettomuuksuhkia pelastuslain 28 §:n mukaisesti. Palvelutasosta päätetään pelastuslain 29 §:n mukaisesti."

"Alueen pelastustoimen kuntakohtainen vähimmäispalvelutaso perustuu koko toimialueen kattavaan yhteismitalliseen riskikartoitukseen ja palvelutason määrittelyyn sisäasianministeriön asetusten ja ohjeiden mukaisesti."

"Palvelutasopäätöksen ylittävistä palvelutasoista laaditaan erillinen sopimus sopijapuolena olevan kunnan ja Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen välillä kunnan sitä halutessa. Palvelutasopäätöksessä määriteltyä vähimmäispalvelutasoa ei voida sopimuksin alittaa. Kukin sopijapuolena oleva kunta voi päättää vähimmäispalvelutason ylittävän palvelutason tilaamisesta Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitokselta."

Tällä palvelutasopäätöksellä määritetään yhteistoimintasopimuksen tarkoittama vähimmäispalvelutaso vuosille 2013 - 2016.

Palvelutasopäätöksen valmistelussa on huomioitu kansallisen tason turvallisuutta ohjaavat asiakirjat, erityisesti:

- Valtioneuvoston selonteko: Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009
- Valtioneuvoston periaatepäätös 16.12.2011: Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS)
- Valtioneuvoston periaatepäätös 14.6.2012: Sisäisen turvallisuuden ohjelma
- Pelastustoimen strategia 2025, Sisäasianministeriön Pelastusosasto, 2012
- Väestön suojaamisen strategia, Sisäasianministeriö 2007
- Turvallisuusviestinnän strategia, Sisäasianministeriö 2012

1.5 Tarkoitus

Palvelutasopäätöksen tarkoituksena on kuvata ja määritellä pelastustoimen palvelutaso ja palvelujen saatavuus Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella.

Tämä päätös on järjestyksessään neljäs ja korvaa pelastuslaitoksen johtokunnan 14.12.2010 hyväksymän palvelutasopäätöksen.

Palvelutasopäätöksessä on selvitetty pelastustoimen vähimmäispalvelutaso, jolla tarkoitetaan riskianalyysin edellyttämää pelastustoimen vähimmäispalvelutasoa ja kuvattu Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen palveluiden nykytila.

Niille pelastustoimen palveluille, joiden vähimmäistavoitetasoa ei saavuteta, asetetaan palvelukuvauksen yhteydessä kehittämissuunnitelma ja - aikataulu, jolla vaadittu vähimmäispalvelutaso kyetään saavuttamaan. Keskeisimmät kehittämistoimenpiteet on lisäksi koottu erilliseen kehittämisosioon.

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos vastaa sovitun pelastustoimen palvelutason mukaisten palveluiden tuottamisesta kunnille. Pelastuslaitos varaa sopijapuolena olevalle kunnalle vähimmäispalvelutason tai sen ylittävän erillisen sopimuksen mukaisen kapasiteetin, jonka avulla sovitut palvelut tuotetaan. Kapasiteetilla tarkoitetaan palveluun / toimintaan / toimintoon / henkilöön sidottua aikaa. Kunnan maksuosuus muodostuu ns. modifioidun kapasiteettimallin mukaisesti, missä kunnille jaetaan pelastustoimen nettomenot. Erikseen

laskutetaan kunkin kunnan perimä kiinteistövuokra ja kunnan alueen sopimuspalokuntasopimusten kustannukset. Hinnoittelumallia kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa.

Palvelutasopäätös ohjaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen strategista suunnittelua. Johdokunnan vuosittain hyväksymät toiminta- ja taloussuunnitelmat on laadittu toteuttamaan voimassa olevaa pelastustoimen palvelutasopäätöstä.

Päätös sisältää myös pelastuslaitoksen tuottamien muiden kuin pelastuslain mukaisten palveluiden tason kuvauksen. Ensihoidosta on lisäksi voimassa erillinen palvelutasopäätös.

Palvelutasopäätös on toimitettava aluehallintovirastolle. Jos palvelutasopäätös on puutteellinen, aluehallintovirasto voi palauttaa asiakirjan täydennettäväksi (PeL 29 §).

2 RISKIANALYYSI JA UHKIEN ARVIOINTI

Pelastustoimen palvelutasopäätös perustuu riskianalyysityöskentelyyn, jonka avulla etsitään keinoja onnettomuusriskien hallintaan niin onnettomuuksien ehkäisyyn, pelastustoiminnan kuin varautumisen keinoin. Riski- ja uhka-analyysissä arvioidaan alueen onnettomuusuhkia, niiden todennäköisyyttä ja vaikutuksia. Työssä hyödynnetään lähtökohtaisesti sekä pelastuslaitoksen keräämää ja analysoimaa tietoa alueen riskeistä että kaikkia sellaisia tietolähteitä, jotka tuottavat pelastuslaitoksen toiminnan suunnittelussa tarvittavaa tietoa. Kyseeseen tulee esimerkiksi kuntien ja muiden viranomaisten keräämien tietojen hyödyntäminen.

Tämä palvelutasopäätös perustuu Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueen riskianalyyysiin, joka on päivitetty vuoden 2012 aikana.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimintaympäristön analyysissä nousi esille seuraavia näkökohtia:

- Erilaiset häiriötilanteet ja aiempaa laajemmat turvallisuuspoikkeamat lisääntyvät ja monimutkaistuvat (ilmaston muutokset ja sään ääri-ilmiöt, kansainvälistyminen, yhdyskuntainfrastruktuurin teknistyminen, verkottuminen ja monimutkaistuminen jne.).
- Kuntien haasteet palvelutuotannon turvaamisessa ja jatkuvuuden hallinnassa kasvavat, samalla kun kansalaisten odotukset ja vaatimukset turvallisuuspalvelujen tasosta kasvavat.
- Ylikunnallisten organisaatioiden ja toimintojen lisääntyminen (esimerkiksi HSY, Kuumakunnat ja HSL).
- Alueen kuntien häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisen taso ja resursointi valmiussuunnitteluun vaihtelevat kunnittain. Kuntien valmiussuunnitelmat ovat keskimäärin ajan tasaisia.
- Alueella asukkaiden lukumäärä, rakennusten lukumäärä ja rakennetut kerrosneliömetrit sekä ihmisten liikkuminen ja liikenneväylät lisääntyvät, jolloin myös riskit sekä valvontatarpeet kasvavat.
- Ylikorkeat rakennukset, suuret rakennuskompleksit ja maanalainen rakentaminen lisää rakenteellisen palonehkäisyn osaamistarvetta, samalla pelastustehtävät muuttuvat haasteellisemmiksi.
- Pelastuslaitoksen henkilöstön keski-ikä nousee, mikä voi johtaa työkyvyn heikkenemiseen ja operatiivisen toiminnan tehottomuuteen.
- Onnettomuuksien aikaisen viestinnän merkitys kasvaa. Muun muassa internet ja kännykkäkamerat ja –videot mahdollistavat nopean tiedonsiirron ja turvallisuuden tunteen lisääntymisen koko alueen väestössä.
- Ikääntyvästä väestöstä noin 90 % (yli 75-vuotiaista) asuu kotonaan toimintakyvyn heikkenemisestä huolimatta, mikä lisää koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ja onnettomuuksien määrää.
- Vieraskielisten ja muista kulttuureista tulleiden ihmisten osuus väestöstä kasvaa.

Riskianalyysityöskentelyn kehittäminen vaatii erikoisosaamista, mikä edellyttää panostusta henkilöstön täydennyskoulutukseen sekä erillisselvityksiin ja muuhun tiedonkeruuseen.

KUNTA	2010	2012	2015	2020	2025
Hyvinkää	45536	45663	46973	48348	49570
Järvenpää	38637	39427	39806	41022	42136
Kerava	33929	34556	35750	37438	38880
Mäntsälä	20169	20419	21759	23147	24328
Nurmijärvi	40876	40637	43923	46642	48898
Pornainen	5458	5130	6106	6668	7107
Tuusula	37568	37718	39795	41795	43482
Vantaa	197824	204425	206858	214881	221454
Keski-Uusimaa	419997	427975	440970	459941	475855

Taulukko 1: kuntien asukasmäärien kehitys 2010–2025

2.1 Nykytila

Normaaliolojen riskien kartoitus on toteutettu tutkimalla sekä alueen onnettomuustilastoja ja kiireellisten pelastustehtävien sijoittumista alueelle että alueen erityisriskejä ja asukkaiden sijoittumista, ikäjakautumaa ja väestön kasvua, rakennuskantaa, liikennettä, ympäristöä, kulttuuriarvoja, vaarallisten aineiden käsittelyä, varastointia ja kuljetusta. Alueen nykyistä ja tulevaa yhdyskuntarakennetta on pyritty arvioimaan ottamalla huomioon kuntien maankäytön suunnitelmat ja niiden toteuttamisaikataulut.

Alueen pelastustoimen riskialuejako on laadittu sisäasiainministeriön toimintavalmiuden suunnitteluohjeen 21/2012 mukaisesti. Riskialuejako on viimeksi päivitetty ja vahvistettu käytettäväksi 2.7.2012. Riskianalyysityö on jatkuvasti käynnissä ja se tuottaa uutta tietoa uhkista ja onnettomuuksista. Pelastustoimen alue on jaettu neljään riskiluokkaan I -IV, joista I on korkeariskisin.

Riskialueita voidaan sanallisesti kuvailla seuraavasti:

- I-riskialueet ovat tiheään rakennettuja ja tiheästi asuttuja taajamia sekä vilkkaasti liikennöityjä tiealueita, joissa onnettomuuden todennäköisyys on suuri ja joissa onnettomuudet vaarantavat erityisen suuren ihmismäärän tai uhkaavat erityisen suuria omaisuus-, ympäristö- ja kulttuuriarvoja.
- II-riskialueet ovat alueita, joissa suuren määrän ihmishenkiä vaarantavat tai suuria omaisuus-, ympäristö- tai kulttuuriarvoja uhkaavat onnettomuudet ovat mahdollisia.
- III-riskialueet ovat asuttuja alueita, joissa on yksittäisiä asumuksia laajempia kylätaajamia tai asuntokokonaisuuksia sekä vilkkaasti liikennöityjä väyliä.
- IV-riskialueet ovat asumattomia tai niillä on yksittäisiä asumuksia harvassa.

2.2 Tavoite

Pelastuslaitos ylläpitää jatkuvasti tilastolliseen menetelmään perustuvaa riskialuejakoa. Jos analyysin perusteella on arvioitavissa, että jollakin alueella onnettomuuksien määrä poikkeaa merkittävästi asukastiheyden, kerrosalan tai liikenneonnettomuuksien todennäköisyyden perusteella aiemmin arvioidusta, ryhdytään riskien hallitsemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

Riskinarvio tarkistetaan vähintään vuosittain, jolloin yksittäisten riskikohteiden määrä sekä sijainti päivitetään. Tällöin pyritään huomioimaan myös onnettomuuskehityksen kansalliset ja kansainväliset suuntaukset.

Onnettomuusuhkien muutokset sekä onnettomuuksien määrän ja niiden sijainnin muutokset huomioidaan pelastuslaitoksen toiminnan suunnittelussa ja resurssien kohdentamisessa.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn riskianalyysiä pyritään kehittämään mm. siten että huomioidaan aiempaa paremmin alueelliset riskipiirteet ja yksittäisten riskikohteiden turvallisuuskulttuurin taso. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn resurssit kohdennetaan riskiperusteisesti työn vaikuttavuuden parantamiseksi.

Riskienanalyysiä, joka on täydennetty YTS:in periaatteiden mukaisesti vastaamaan häiriötilanteiden ja poikkeusolojen uhkakuvia, hyödynnetään pelastustoimen valmiussuunnittelussa ja varautumisessa.

Kunnat, jotka arvioivat itse uhkansa voivat hyödyntää pelastuslaitoksen laatimaan riskianalyysiä. Lisäksi pelastustoimi avustaa osaltaan alueen kuntia heidän uhkiensa arvioinnissa.

Arviot riskialueiden ja toimintaympäristön muutoksista pyritään päivittämään vuosien 2015 ja 2030 osalta yhteistyössä alueen kuntien ja muiden pelastusalan toimijoiden kanssa. Valmistelussa on käytetty paloasemat 2030 - selvitystä, jonka perusteella pystytään paloasemaverkkoa suunnittelemaan. Suunnittelussa on käytetty myös vuoden 2005 selvitystä, jonka perusteella paloasemaverkkoa on kehitetty lähinnä asemien uusimisissa vuosina 2005 - 2015. Selvitysten perusteella mm. Klaukkalan, Itä- ja Länsi-Vantaan sekä Jokelan alueiden toimintavalmiutta kehitetään, mutta kehitys ei toteutune kaikilta osin vielä vuoteen 2016 mennessä. Kehittämisessä huomioidaan myös pelastustoiminnan uusia innovaatioita, esimerkiksi ns. kevyt yksikkö.

2.3 Toimintasuunnitelma ja -aikataulu

Osallistutaan valtakunnalliseen yhteistyöhön riskianalyysin perusteiden kehittämiseksi.

Vakioidaan riskianalyysityöskentely jatkuvaksi prosessiksi, johon henkilöstö pystyy osallistumaan.

Toimintasuunnitelman mukainen riskianalyysityö edellyttää noin puolen vuoden työpanosta vuosittain.

3 ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISY

3.1 Yleistä

Alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta, pelastuslaitoksen toiminnan ja nuohouspalvelujen asianmukaisesta järjestämisestä sekä pelastuslaissa säädetyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimen valvontatehtävistä sekä ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä onnettomuus- ja vaaratilannevalmiuksien parantaminen ja onnettomuusvahinkojen vähentäminen. Pelastuslaitos vastaa väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuus-tilanteesta sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä sekä pelastustoiminnasta (PeL 27§).

Lisäksi pelastuslaitos suorittaa ensihoitopalveluun kuuluvia tehtäviä, tukee pelastustoimen alueen kuntien valmiussuunnittelua sekä huolehtii öljyntorjunnasta ja muussa lainsäädännössä alueen pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä (mm. kemikaalilain, lain räjähdysvaarallisista aineista, nestekaasuasetuksen sekä lukuisten alemman asteisten säädösten velvoitteet).

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnitteluyöhön.

Pelastuslaitoksen valvontatehtävään kuuluu valvoa pelastuslainsäädännössä asetettujen yleisten velvollisuuksien sekä toiminnanharjoittajalle sekä rakennuksen omistajalle ja haltijalle asetettujen säädösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitos tekee palotarkastuksia sekä muuta valvontaa kuten asiakirjavalvontaa (PeL 78§).

Pelastuslaitoksen suorittaman valvonnan perusteet, toteutus sekä toteutumisen arviointitapa esitetään valvontasuunnitelmassa. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelma tarkistetaan vuosittain sekä mikäli tarkistamiseen on erityinen peruste. Valvontasuunnitelma toimitetaan tiedoksi aluehallintovirastolle (PeL 79 §).

Pelastuslaitoksen tavoitteena on kehittää ja vakioda pelastustoimen alueen toimintaympäristön riskipiirteiden tunnistamista sekä niiden vaikutusten ennakointia. Riskien tunnistaminen ja turvallisuuteen vaikuttavien kehityskulkujen tunnistaminen mahdollistaa turvallisuuspalvelujen kohdentamisen, ajallisten ja alueellisten painopisteiden asettamisen, asiakaslähteiset palvelut sekä työn vaikuttavuuden parantamisen.

Pelastuslaitoksen palveluiden vaikuttavuutta mitataan lukuisilla vertailutiedoilla, joiden perusteella voidaan analysoida Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueen onnettomuustaajuutta, vahinkomääriä, onnettomuustyypppejä, turvallisuuden kehityssuuntia sekä tunnuslukuja alueen asukasluukuun suhteutettuja.

.

.

Hallitusohjelmassa 17.6.2011 on asetettu sisäisen turvallisuuden tavoite seuraavasti: Sisäisen turvallisuuden tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisimaa, jossa ihmiset ja eri väestöryhmät kokevat yhteiskunnan yhdenvertaisena ja oikeudenmukaisena. Kolmas sisäisen turvallisuuden ohjelma (14.6.2012) asettaa erityisiä tavoitteita arjen turvallisuuden parantamisen suhteen. Keskeisiksi kehittämiskohteiksi ohjelmassa on valittu muun muassa asuinalueiden osallisuuden vahvistamisen, joka edellyttää, että asukkailla on mahdollisuus saada ajantasaista ja tilastoihin perustuvaa tietoa asuinalueen turvallisuustilanteesta. Pelastuslaitokselta tämä edellyttää lisäpanostuksia alueellisen ja paikallisen turvallisuustiedon tuottamiseen ja hyödyntämiseen.

Lisäksi sisäisen turvallisuuden ohjelma edellyttää pelastuslaitosten tehostavan koulujen omatoimisen varautumisen ohjausta erityisesti alueen oppilaitosten harjoitusten toteuttamisen suhteen. Ohjelman mukaan pelastuslaitokset raportoivat harjoitusten toteuttamisen tilanteesta ja kattavuudesta alueen kunnille ja opetus- ja kulttuuriministeriölle sekä sisäasiainministeriölle.

Sisäisen turvallisuuden ohjelmassa esitetään lisäksi, että kuntien sosiaali- ja terveystoimen organisoimilla ns. hyvinvointia edistävillä kotikäynneillä (ja vastaavien palvelumuotojen puitteissa) kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuuteen sekä tehdään yhteistyötä alueellisen pelastustoimen kanssa.

Sisäisen turvallisuuden ohjelman esittämät toimenpiteet perustuvat laaja-alaiseen valmisteluun sekä monipuoliseen tausta-aineistoon ja ovat siten sisällöllisesti perusteltuja. Pelastuslaitoksen kannalta tarkasteluna lukuisien toimenpide-esitysten toteuttaminen edellyttää osittaista resurssien uudelleen kohdentamista, mikäli resursseja ei kyetä lisäämään tehtävämäärän ja vastuun mukaisesti.

Onnettomuuksien ehkäisyn toimintamuotoina ovat

- valvonta.
- yhteistoiminta viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa
- ohjaus ja neuvonta sekä
- turvallisuusviestintä ja – opetus

Onnettomuuksien ehkäisemisen kehittämisen tavoitteena on onnettomuuksien ehkäisyn strategisen kehittämisen kannalta pelastuslaitoksen täydennys- ja jatkokoulutusjärjestelmässä sisällöllisesti vahvistaa laajasti yhteiskunnan turvallisuuteen vaikuttavien tekijöiden ymmärtämistä. Pelastuslaitoksen henkilöstön täydennyskoulutukseen varataan rahoitusta ja työaika.

Onnettomuuksien ehkäisyn kokonaisuuden järjestämiseen kohdistuu useita lakisääteisiä vaatimuksia. Pelastuslaitoksen toiminnan painopisteiden asettaminen työn vaikuttavuuden perusteella on tärkeää niukkojen voimavarojen tilanteessa.

Vuosien 2013–2016 seurannassa onnettomuuksien ehkäisyssä tarkastellaan työsuoritteiden lukumäärän lisäksi ainakin seuraavia laadullisia ja vaikuttavuus tekijöitä:

- onnettomuuskehitys Keski-Uudellamaalla tilastollisten tarkastelujen perusteella
  - päivittäiset onnettomuudet (lukumäärä, laatu, inhimillisuusarvot, kustannusvaikutus)
  - rakennuspalot
  - tapaturmaiset kuolemat ja loukkaantumiset
- arvioitu onnettomuuskehitys ja ehkäisevien toimenpiteiden vaikutus
- laadulliset mittarit (asiakaspalaute, kyselyt, käsittelyajat)

Pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisytyötä tekevät kaikki henkilöt ja tulosityksiköt, mutta päävastuu onnettomuuksien ehkäisytyöstä on turvallisuuspalvelut tulosityksiköllä.

3.2 Kaavoitus ja rakentaminen, rakenteellinen palonehkäisy

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella haasteelliset rakennushankkeet kuten maan-alainen ja ylikorkea rakentaminen lisääntyvät. Maanalaisten tilojen ja korkeiden rakennusten lisääntyminen aiheuttaa haasteita pelastuslaitokselle kaavoituksen ja rakentamisen ohjaamisessa. Suurimpia hankkeita lähiajanjaksolle ovat Marja-Vantaa, Kehärata sekä Hyvinkään asuntomessualue. Erityiskohteiden Valvottavien kohteiden määrän arvioidaan kasvavan tulevaisuudessa.

Suuret ja erityistä turvallisuussuunnittelua vaativat kohteet edellyttävät pelastuslaitoksen osallistumista näiden hankkeiden turvallisuussuunnitteluun, toteutuksen valvontaan ja kouluttamiseen. Erityiskohteiden turvallisuussuunnitteluprojekteihin arvioidaan lähivuosina sitovan suunnittelijoiden neuvontatoimistosta 1,5 henkilötyövuotta vuodessa. Kaavoitukseen ja rakentamiseen vaikuttaminen ovat vaikuttavuudeltaan erittäin hyvää turvallisuuspalvelua. Pelastuslaitos seuraa yhteistyön edellyttämää resursointia ja prosessien sujuvuus muun muassa käsittelyaikoja seuraamalla.

Lausunnot valvontaviranomaiselle

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta. Lisäksi pelastuslaitos antaa tarvittaessa lausuntoja myös muille viranomaisille turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

3.2.1 Nykytila

Kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaisille annetaan säännöllisesti asiantuntijapalveluita. Näihin palveluihin kuuluvat mm. lausunnot kaavoitus- ja rakennussuunnitelmista henkilö- ja paloturvallisuuden osalta sekä pelastustoiminnan edellytysten huomioon ottamisesta. Lausuntokäytännöissä ja annettavissa palveluissa on havaittu perusteettomia kuntakohtaisia eroja, joten keskeisten turvallisuuspalvelujen yhtenäistäminen toteutetaan suunnittelukauden puitteissa. Suunnittelijoita opastetaan paloturvallisuuden ja pelastustoiminnan edellytysten huomioon ottamisessa rakennussuunnitelmissa joko rakennusvalvontaviranomaisen tai suunnittelijan pyynnöstä.

Pelastuslain mukaisesti pelastuslaitoksen pitää tehdä yhteistyössä vesihuoltolaitosten ja kuntien kanssa sammutusvesisuunnitelma. Kunnan tulee huolehtia alueellaan sammutusveden järjestämisestä alueen pelastustoimen tarpeisiin suunnitelman mukaisesti.

Pelastuslain mukaan rakennus, rakennelma ja sen ympäristö on suunniteltava, rakennettava ja pidettävä kunnossa siten, että tulipalon syttymisen tai leviämisen vaara on vähäinen ja että pelastustoiminta on onnettomuuden sattuessa mahdollista.

Pelastusviranomainen huolehtii ja valvoo lisäksi yleistä rakenteellista paloturvallisuutta yhteistoiminnassa maankäytön suunnittelusta ja rakennustoiminnan valvonnasta vastaavien viranomaisten ja rakentajien kanssa. Pelastusviranomainen toimii näissä prosesseissa pelastustoiminnan sekä kohteen toiminnan turvallisuustason arvioinnin asiantuntijana.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos on sopinut rakenteellisesta paloturvallisuudesta huolehtimisesta kunnittain niin, että kuntien rakennusvalvontaviranomaiset saavat pelastusviranomaisen asiantuntija-apua viikoittain sovittuna aikana tai tarvittaessa erikseen. Pääsääntöisesti asiantuntija-apua antavat paloinsinöörit ja -tarkastajat, jotka toimivat alueella kiinteässä yhteistoiminnassa.

Maankäytön suunnittelusta kaavoittajan tarvitsemat pelastusviranomaisen lausunnot antaa kunnan alueella paloinsinööri.

Laajempialaista, esimerkiksi maakuntaa tai suurta osaa pelastustoimen alueesta käsittävää suunnittelua koskevat lausunnot antaa riskienhallintapäällikkö.

3.2.2 Tavoite

Onnettomuuksien ennaltaehkäisy ja pelastustoiminnan tarpeet on otettu huomioon kaavoituksessa ja rakennussuunnitelmissa. Myös sammutusvesitarve huomioidaan kuntien kaavoituksessa I ja II riskialueilla. Tarkastustehtäviä, lausuntoja ja opastuksia on suunnattu niihin tehtäviin, joissa tarvitaan pelastusviranomaisen erityistä asiantuntemusta.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos antaa yhteistoimintatahojen pyytämät lausunnot määräajassa. Tavoitteena on varmistua siitä, että vaikuttavuudeltaan merkittävät lausunnot annetaan määräajat huomioiden riittävästi valmisteltuina.

3.2.3 Toimintasuunnitelma ja – aikataulu

Seurataan kaavoitustilannetta ja osallistutaan kaavoitusprosessiin. Tuodaan tarvittaessa esille pelastustoimen näkökulmat kaavoitukseen ja rakentamiseen. Kaavaluonnoksista annetaan lausunnot pyydettäessä.

Yhteistyötä alueen kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaisten kesken kehitetään. Suunnittelijoita ohjataan niissä tapauksissa, joissa rakennusvalvontaviranomainen esittää ohjauspyynnön tai suunnittelijan pyynnöstä.

Kemikaalivalvonnan tehtävien lisääntyessä palotarkastajille annetaan aiheeseen liittyvää koulutusta ja tulevassa palotarkastajien rekrytoinnissa pelastuslaitokseen etsitään kemikaalivalvontaan koulutuksen saanutta tai erikoistuvaa palotarkastajaa.

Erityistä huomiota kiinnitetään pelastustoiminnan saavutettavuuteen riskialueittain ja riskien kasvuun. I ja II riskialueilla edellytetään kuntien huolehtivan riittävän sammutusveden saannin järjestelyistä yleisestä vesijohtoverkostosta.

Tuetaan automaattisten sammutuslaitteistojen rakentamista riskiryhmien asumiseen sisäisen turvallisuuden ohjelman linjausten mukaisesti. Kehitetään vakiomuotoisia tapoja määrittää automaattisten sammutuslaitteistojen vaikutusta kohteen henkilöturvallisuustasoon.

Pelastus-, kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaisten välistä yhteistyötä kehitetään edelleen.

3.3 Pelastuslaitoksen valvontatehtävät

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma perustuu pelastuslaitoksen palvelutasopäätökseen vuosille 2010 - 2014, jossa on määritetty mm. käytettävissä olevat resurssit. Valvontasuunnitelmassa pelastuslaitos määrittelee valvonnan perusteet ja toteutuksen alueella esiintyvien riskien sekä toiminnan vaikuttavuuden perusteella. Valvontasuunnitelmaan on kirjattu suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvattu, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan. Valvontasuunnitelma on hyväksytty 29.6.2012 ja se päivitetään vuosittain ja muutoinkin mikäli siihen on erityinen syy.

Palotarkastusten lisäksi pelastusviranomaisen suorittaa asiakirjavalvontaa, jonka tarkoituksena on varmistaa veloitteiden noudattaminen kohteessa. Tämä tapahtuu esimerkiksi kohteen laatiman pelastussuunnitelman sekä muiden palo- ja poistumisturvallisuudesta laadittujen asiakirjojen perusteella. Pelastusviranomaisella on lisäksi velvoite antaa neuvontaa pelastussuunnittelusta.

Pelastuslainsäädännön muutokset tarkoittavat, että pelastuslaitoksien kehittämistä uusia valvontatyön malleja voidaan tehokkaasti hyödyntää. Esimerkiksi Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kehittämän Tutor-valvontatyökalun avulla voidaan alustavien arvioiden sekä asiakaspalautteen perusteella tukea perinteistä keinovalikoimaa syvällisemmin valvontakohteen turvallisuustoimintojen kehittämistä.

Pelastuslaitoksissa käyttöönotettavien valvonnan eri toteutustapojen myötä laitosten välistä vertailutietoa tulee olemaan riittävästi käytettävissä parhaiden menetelmien tunnistamiseen. Valvonnan toteuttamiseen liittyvää tietoa jaetaan pelastuslaitosten yhteistoimintaverkostojen kautta, ja tietoja hyödynnetään hieman eri tavoin eri pelastuslaitoksissa. Tämä merkitsee, että pelastuslaitosten välinen yhteistyö valvontatoiminnan kehittämisessä tulee edelleen korostumaan.

Pelastuslaitos voi periä valvontasuunnitelmassa määritellyistä valvontatoimista Pelastuslain 96 § mukaisesti maksun. Palotarkastusmaksu määritellään johtokunnan hyväksymässä taksaluettelossa. Määräaikaisista ja pyydyistä palotarkastuksista suunnitellaan aloitettavan maksun perintä vuoden 2013 aikana.

Valvontasuunnitelmassa kuvataan lisäksi yhteistoimintakäytäntöjen nykytila sekä yhteistoiminnan kehittämisen linjaukset painopisteenään tiedonvaihdon käytänteiden vakiointi sekä konkreettisen valvontayhteistyön lisääminen.

3.3.1 Tarkastusvälin määrittämisen perusteet

Valvontasuunnitelmassa määritellään eri kohdetyyppien keskimääräinen palotarkastusten tarkastusväli, ja siihen vaikuttavat tekijät. Valvontasuunnitelmaan on myös kirjattu kunkin kalenterivuoden aikana valvottavaksi suunniteltujen kohteiden määrä. Valvontatoimenpiteisiin kuuluvat myös Pelastuslain 105 ja 106 §:ssä mainitut pakkokeinot ja rangaistukset.

Valvonnassa korostetaan kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa. Uutena valvontamuotona palotarkastusten rinnalla ohjataan teemoittain eri kohdetyyppien omaavalvontaa, joka arvion mukaan tukee tehokkaasti asiakasryhmien omatoimista varautumista.

Aiemman lainsäädännön nojalla kerran vuodessa tarkastettavien kohteiden tarkastusväliä määritettäessä on tukeuduttu kansallisella tason ohjeistukseen, jossa määrittelyjen lähtö-

kohtana on käytetty tulipalon aiheuttamaa omaisuusvahinkoriskiä. Omaisuusvahinkoriskin lisäksi on arvioitu suuronnettomuuden henkilöriskin mahdollisuutta sekä huomioitiin merkittävien kulttuuri- ja ympäristöarvojen riskejä.

3.3.2 Valvonnan toteutumisen ja vaikuttavuuden seuranta

Valvonnan toteutumista seurataan valvontasuunnitelman mukaisissa luokissa suunniteltujen tarkastusvälien keskiarvon perusteella sekä tarkastusprosenttia seuraamalla (toteutuneiden ja suunniteltujen tarkastusmäärien suhde). Onnettomuuksien ehkäisyyn käytettävissä olevia resursseja seurataan suhteessa asukaslukuun vertailukohtanaan muut pelastustoimen alueet tai valtakunnallinen keskiarvo.

Valvonnan vaikuttavuutta toteutetaan esimerkiksi rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrää (valvontasuunnitelman mukaisissa ryhmissä) suhteutettuna asukaslukuun seuraamalla. Vastaavalla tavalla seurataan asuinrakennuspalojen ja asuinrakennuspalovaarojen määrää suhteutettuna asukaslukuun sekä muiden tulipalojen määrää suhteutettuna asukaslukuun.

Vahinkoseurantaa toteutetaan omaisuusvahinkojen tunnuslukujen sekä omaisuusvahinkosumman asukaslukuun suhteutetun kehityksen seurannalla. Lisäksi vaikuttavuutta seurataan omatoimista sammutusta yrittäneiden osuuden kautta.

Valvontasuunnitelmassa on lisäksi esitetty valtakunnallisesti hyödynnettävissä olevia seurantamuuttujia. Valvonnan vaikuttavuutta voidaan seurata pitkällä tähtäimellä suoraviivaisesti rakennuspalojen määrien sekä aiheutuneiden omaisuus- ja henkilövahinkojen kautta. Seurantaan tarvitaan kuitenkin myös mittareita, joissa vaikuttavuus on nähtävissä nopeammin. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on hyvät valmiudet valvonnan vaikuttavuuden mittaamiseen mm. Tutor-valvontatyökaluun kuuluvan palotarkastuksen riskiluvun hyödyntämisen sekä säännöllisen asiakaspalautteen keräämisen myötä.

Em. määräaikaisten palotarkastusten lisäksi pelastuslaitos suorittaa erityisiä palotarkastuksia, jälkitarkastuksia, ylimääräisiä palotarkastuksia, vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä tai varastointia harjoittavien laitosten tarkastuksia, nestekaasukohteiden käyttöönotto-tarkastuksia, öljylämmityslaitteiston tarkastuksia, maanalaisten polttoainesäiliöiden tarkastuksia, ilotulitemyyntipisteiden tarkastuksia sekä muita katselmuksia, kuten esim. rakennuksen käyttöönoton ennakkokatselmuksia ja yleisötilaisuuksien palotarkastuksia.

Väestönsuojia rakennetaan ja kunnostetaan alueella lakiperusteisesti uudis- ja korjauskentämisen yhteydessä. Sisäasianministeriön asetuksessa määrätään niin ikään kiinteistön omistajan velvollisuudesta valvoa ja tarkastuttaa suojan kuntoa säännöllisin väliajoin. Suojien kunnan valvontaa seurataan valvontasuunnitelman mukaisesti.

Väestönsuojien tarkastukset ja rakentamisen valvonta suoritetaan palotarkastuksen yhteydessä valvontasuunnitelman mukaisesti. Pelastuslaitos pitää alueen väestönsuojista rekisteriä osana valvontatoimintaa.

3.3.3 Tavoite

Palotarkastuksia koskevat lainsäädännön muutokset mahdollistavat pelastuslaitoksen valvonnan kohdentamisen alueen riskien ja muiden erityisten valvontatarpeiden mukaisesti, alueellisten ja ajallisten valvonnan painopisteiden valinnan sekä pelastuslaitoksen muiden turvallisuuspalvelujen entistä joustavamman käytön. Turvallisuusviestinnän, varautumisen

tuen sekä muiden viranomaisten ja yhteistyötahojen ohjauksen hyödyntäminen on mahdollista toteuttaa aiempaa asiakaslähtöisemmin ja laadukkaammin.

Valvontakohteiden määrittämisen lähtökohtana on käytettävissä olevien tietolähteiden hyödyntäminen. Tavoitteena on valvonnan riskiperusteisuus ja työn vaikuttavuuden parantaminen. Valvonnan kohteiden valintaperusteet kirjataan tarkasti ylös, jotta suoritetun valvonnan kohdentumista ja vaikuttavuutta voidaan kattavasti seurata. Jatkossa arviot turvallisuuspalvelujen eri työmuotojen tuottamasta vaikuttavuudesta tulevat ohjaamaan toiminnan kehittämistä ja painopisteiden valintaa. Lisäksi toiminnan ohjaamisessa otetaan huomioon sellaiset toimintaympäristön vaateet, jotka tulevat pelastuslaitoksen tietoon säännönmukaisesti päivittyvän riskianalyysin myötä. Keskeisen keino tässä on vakioitu yhteistyö muiden viranomaisten ja yhteistoimintatahojen kanssa. Myös pelastuslain 43 § edellyttää, että Pelastuslaitoksen tulee seurata onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä, ja että niistä tehtävien johtopäätösten perusteella pelastuslaitos ryhtyy toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

3.4 Kemikaalivalvonta

Kemikaaliasiat ovat siirtyneet Kauppa- ja teollisuusministeriöltä Työ- ja elinkeinoministeriölle. Kemikaalien käsittely jaetaan käytettävien kemikaalien määrän ja vaarallisuuden mukaan laajamittaiseen ja vähäiseen. Vähäistä käsittelyä tai varastointia harjoittavat yritykset jaetaan edelleen ilmoitusvelvollisiin ja niihin, joiden ei tarvitse tehdä ilmoitusta kunnan viranomaiselle.

Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia valvoo pelastusviranomainen. Toiminnasta tulee tehdä ilmoitus kunnan pelastusviranomaiselle, joka käsittelee ilmoituksen ja tarkastaa laitoksen. Myös merkittävistä muutoksista laitoksen toiminnassa on aina tehtävä ilmoitus. Ei ilmoitusvelvollisten toiminnanharjoittajien tulee täyttää yleiset turvallisuusvaatimukset.

Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu kemikaaleja koskevan yleisen valvontavelvoitteen lisäksi ohjaus, päätöksenteko ja tarkastustoimenpiteitä vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia, nestekaasua, räjähteitä, ilotulitteita, räjähteitä sisältäviä erikoistehosteita ja öljylämmityslaitteistoja. EU:n olosuhdedirektiivi ja kansallinen lainsäädäntö toivat pelastustoimen valvonnan piiriin myös ATEX asiat. Kemikaaleja koskevaan lainsäädäntöön on valmisteilla muutoksia, jotka edelleen lisäävät paikallisten pelastusviranomaisten velvoitteita. Kemikaaleja koskeva kokonaisuus vaatii henkilöstön erikoistumista ja riittävän resurssin asiantuntijatyöhön.

Kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia valvoo Turvatekniikan keskus (TUKES). Tukes myöntää toimiluvat, tarkastaa laitoksen ja turvallisuus selvitykset ja käsittelee onnettomuusilmoitukset. Muita valvontaviranomaisia ovat mm. Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus, Suomen ympäristökeskus, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistot.

3.4.1 Nykytila

Edellisen palvelutasopäätöksen aikana valvontavelvoitetta on laajennettu koskemaan kaikkea kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Kemikaalivalvonnassa on vastattu lähinnä muutoksen aiheuttamaan kysyntään. Vireille tulleet vaarallisten kemikaalien

vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia, nestekaasua, räjähteitä, ilitulitteita, räjähteitä sisältäviä erikoistehosteita sekä öljylämmityslaitteistoja koskevat hakemukset, ilmoitukset ja tarkastuspyynnöt on käsitelty.

Valvonnan ja ohjauksen kehittäminen sekä valistus ja neuvonta ovat jääneet osin puutteelliseksi. Tärkeillä pohjavesialueilla sijaitsevien öljysäiliöiden määräaikaistarkastusten valvonnassa on puutteita. Lähes kaikissa pelastuslaitoksen kunnissa on säiliörekisterit saatettu sähköiseen rekisteriin.

3.4.2 Tavoite

Pelastuslaitos toteuttaa alueellaan suunnitelmallisesti ja laadukkaasti kemikaalivalvontaa. Vähäistä kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittavien laitosten valvonta, lupakäsittely ja tarkastukset tehdään yhtenevillä tavoilla koko alueella. Riittävä asiantuntemus sekä resursointi varmistetaan.

Kemikaalivalvonnan yhteistyötä jatketaan eri viranomaisten ja kuntien kanssa vähintään nykytasolla.

3.4.3 Toimintasuunnitelma ja -aikataulu

Kemikaalivalvonta suunnitellaan ja ohjeistetaan alueelle osana onnettomuuksien ehkäisyä. Kemikaalivalvonta ohjeistetaan siten, että tarkastuksessa ja valvonnassa sekä kohteiden turvatasossa päästäisiin yhdenmukaiseen tasoon.

Pelastuslaitos osallistuu resurssien puitteissa TUKES:n kemikaalivalvonnan valvontajärjestelmän kehittämiseen (KEMU) ja lisää muiden viranomaisten kanssa tapahtuvaa yhteistyötä.

Kunnat osallistuvat kemikaalivalvonnan edellyttämien tietokantojen ylläpitoon ja kehittämiseen yhteistoimintasopimuksessa mainitulla tavalla.

3.5 Poistumisturvallisuus

Eurooppalaisessa vertailussa Suomen paloturvallisuuden haasteena näyttäytyy erityisesti henkilöturvallisuus. Ennaltaehkäisytyöhön panostamisesta huolimatta henkilöturvallisuusriski ei ole pienenemässä, koska väestön ikääntyminen ja syrjäytyminen lisäävät suurimassa vaarassa olevien ihmisten määrää tulevana vuosina. Uudisrakentamisen ja –korjausrakentamisen yhteydessä olisi elinkaariajattelun mukaisesti perusteltua ottaa huomioon mahdollisuudet parantaa asuntojen palo- ja tapaturmaturvallisuutta rakenteellisin ratkaisuin.

3.5.1 Nykytila

Palokuolemien suuren määrän taustasy on ns. riskiryhmien alentunut toimintakyky, mikä lisää syttymisriskiä sekä estää oikean ja riittävän nopean toiminnan palotilanteessa. Poistumisturvallisuuden kannalta arvioituna on erittäin haasteellista, että entistä merkittävämpi osa väestöstä, jolla on toimintakyvyn rajoitteita, asuu tavallisessa asuntokannassa. Oma-toimista varautumista tulisi tehostaa automaattisia sammutuslaitteistoja ja paloilmoin-laitteistoja käyttämällä erityisesti sellaisissa kohteissa, joissa tulipalon riski on tavanomaista

suurempi tai seurausvaikutukset erityisen merkittäviä rakennuksen käyttötavasta riippumatta.

Pelastuslain mukaan (18 §) sairaaloissa, vanhainkodeissa ja muussa laitoshuollossa, suljetuissa rangaistuslaitoksissa ja muissa näihin verrattavissa kohteissa (hoitolaitokset) sekä asumisyksikön muotoon järjestetyissä palvelu- ja tukiasunnoissa ja muissa näihin verrattavissa asuinrakennuksissa ja tiloissa, joissa asuvien toimintakyky on tavanomaista huonompi (palvelu- ja tukiasuminen), toiminnanharjoittajan on etukäteen laadittu selvityksin ja suunnitelmin ja niiden perusteella toteutetuin toimenpitein huolehdittava, että asukkaat ja hoidettavat henkilöt voivat poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa itsenäisesti tai avustettuina.

Pelastuslain (19 §) mukaan toiminnanharjoittajan on laadittava selvitys siitä, miten rakennuksen tai tilan käyttötapa ja henkilöiden rajoittunut, heikentynyt tai poikkeava toimintakyky sekä muut poistumisturvallisuuteen vaikuttavat tekijät otetaan huomioon tulipaloihin ja muihin vaaratilanteisiin varautumisessa ja poistumisjärjestelyissä (poistumisturvallisuusselvitys).

Pelastusviranomainen tekee arvion vastaavatko kohteen järjestelyt poistumisturvallisuutta koskevia määräyksiä. Mikäli kohteen turvallisuustaso ei ole hyväksyttävällä tasolla pelastusviranomainen velvoittaa kohdetta täydentämään poistumisturvallisuusselvitystä tai velvoittaa kohdetta tekemään toteuttamissuunnitelman poistumisturvallisuuden parantamiseksi. Jos kohteen turvallisuustasoa ei saateta kohtuullisessa ajassa kohteen henkilöturvallisuustason puutteet huomioon ottaen, on pelastusviranomaisen annettava pelastuslain 81 §:n mukainen korjausmääräys, jonka yhteydessä voidaan määrätä 82 §:n mukaisia erityisiä turvallisuusvaatimuksia (esimerkiksi automaattisen sammutuslaitteiston asentamisen).

3.5.2 Tavoite

Pelastuslaitoksen valvonnalla varmistetaan poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden henkilöturvallisuustason riittävyys laadittua työohjetta noudattaen. Muihin erityisen henkilöriskin kohteisiin suunnataan valvontaa riskin perusteella.

3.5.3 Toteuttamissuunnitelma ja – aikataulu

Pelastuslaitoksen poistumisturvallisuusselvitysvelvollisten kohteiden valvonnassa noudatetaan työohjetta. Valvonnan dokumentointi vakioidaan vuoden 2013 aikana, jotta alueen henkilöriskikohteiden turvallisuustason seuranta voidaan laadukkaasti toteuttaa. Valvontaa kohdennetaan valvontasuunnitelmassa asetettujen painopisteiden mukaisesti ja henkilöriskin merkittävyyden perusteella.

Asuintalojen ja – huoneistojen valvontaa toteutetaan valvontasuunnitelmaan kirjattujen periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.

3.6 Nuohous

Pelastuslain 13 §:n mukaan rakennuksen omistajan ja haltijan yleisten tilojen ja koko rakennusta palvelevien järjestelyjen osalta sekä huoneiston haltijan hallinnassaan olevien tilojen osalta on huolehdittava, että tulisijat ja hormit on nuohottu sekä ilmanvaihtokanavat ja laitteistot on huollettu ja puhdistettu.

Pelastuslain 59 §:n mukaan alueen pelastustoimi päättää nuohouspalveluiden järjestämisestä alueellaan.

3.6.1 Nykytila

Pelastustoimen alueella nuohoustoimintaa hoidetaan piirinuohoojajärjestelmällä, jossa nuohousliikkeet hoitavat toimintaa sopimusten mukaisesti. Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueella nuohouspalveluja tuottaa 9 piirinuohoojaa (nuohousliikettä). Muusta pelastustoimen alueesta poiketen Hyvinkään kaupungin alue on vapautettu piirinuohousjärjestelmästä 22.4.2012 alkaen. Pornaisten kunnan alueen piirinuohooja on irtisanoutunut syksyllä 2012 ja Pornaisten alueen nuohouspalveluiden toteuttamistapa ratkaistaan johtokunnassa kevään 2013 aikana.

Pelastustoimen alueen piirinuohoojien nuohouspalvelusopimukset ovat yhtenäiset. Nuohousmaksuperusteet ja nuohousyksikön hinta ovat yhtenäiset koko alueella. Nuohouspalveluiden saatavuus alueella on pääosin hyvä, vaikka ammattitaitoisista nuohoojista on pulaa. Kaikilla piirinuohoojilla ei ole nuohoojamestarin pätevyyttä.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ja piirinuohoojien välisessä sopimuksessa todetaan mm. seuraavaa: "Piirinuohooja on velvollinen pitämään nuohousluetteloa piiriinsä kuuluvista kiinteistöistä ja niissä olevista nuohous- ja puhdistuskohteista. Piirinuohoojan tulee kunakin vuoden helmikuun loppuun mennessä toimittaa pelastuslaitokselle vuosikertomus edellisen vuoden toiminnasta. Kertomuksen tulee sisältää mm. selvitys nuohottavien kiinteistöjen lukumäärästä nuohouspiirissä, kooste nuohousluettelosta ja selvitys siitä, että edellisessä kohdassa mainitut maksut ja muutkin tämän sopimuksen tarkoittamat velvollisuudet on suoritettu. Nuohoustoimintaa valvotaan myös palotarkastusten yhteydessä sekä asiakaspalautteen perusteella". Lisäksi vuosikertomuksessa tulee ilmoittaa kertomusvuonna piirinuohoojan palveluksessa olleesta henkilöstöstä ja heidän saamastaan jatko- ja täydennyskoulutuksesta.

3.6.2 Tavoite

Nuohouspalveluiden saatavuus säilyy nykyisellä riittävällä tasolla ja nuohouspalveluiden saatavuutta valvotaan. Seurataan Hyvinkään alueella nuohouspalveluiden asiakastytyvääsyyttä sekä mahdollisia vaikutuksia paloturvallisuuteen. Pornaisten nuohouspalvelut ratkaistaan kevään 2013 aikana.

3.6.3 Toimintasuunnitelma ja – aikataulu

Palvelutasopäätöskaudella palvelujen taso säilytetään nykyisenä. Selvitetään alueella vapaaseen kilpailuun perustavaan nuohoukseen siirtymiseen aiheuttamat vaikutukset ja päätetään tarvittaessa nuohousjärjestelmää koskevista muutoksista.

3.7 Kansainväliset tapahtumat ja suuret yleisötilaisuudet

Keski-Uudenmaan pelastustoimi on osa pääkaupunkiseudun palvelujen kokonaisuutta. Alueen pelastustoimen järjestämisessä on huomioitava esimerkiksi pääkaupunkiseudulla järjestettävät kansainväliset tapahtumat. Pelastustoimen varautuminen edellyttää yhteistyötä pääkaupunkiseudun pelastuslaitosten, tapahtuman järjestäjän sekä alueen muiden turvallisuusviranomaisten kanssa.

3.7.1 Nykytila

Suurten yleisötilaisuuksien turvallisuudesta huolehtimiseksi pelastuslaitos tekee yhteistyötä muun muassa alueensa kahden poliisilaitoksen, terveys- ja ensihoitoviranomaisten kanssa.

Poliisin ilmoituksen perusteella pelastusviranomaisen edellyttää tarpeen vaatiessa tilaisuuden järjestäjää laatimaan tilaisuudelle pelastussuunnitelman ja antaa tarvittavat turvallisuusohjeet sekä suorittaa tarkastukset, usein yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen näkyvyys yleisötapauksissa päätetään vuosittaisten koulutus- ja valistussuunnitelmien laadinnan yhteydessä sekä tapahtumakohtaisessa riskienarvioinnissa.

3.7.2 Tavoite

Pelastuslaitos osallistuu pääkaupunkiseudun tapahtumien turvallisuusjärjestelyihin yhteistoiminnassa kuntien ja alueen muiden viranomaisten kanssa.

Yleisötapauksien turvallisuusjärjestelyjen ohjausta toteutetaan yhteistoiminnassa poliisin ja ensihoidon kanssa.

3.7.3 Toimintasuunnitelma ja – aikataulu

Vuonna 2012 on päivitetty ohje yleisötapauksien turvallisuusjärjestelyistä ja on annettu koulutusta pelastuslaitoksen tarkastushenkilöstölle. Syksyllä koulutusta jatketaan operatiivisen päällystön osalta. Ohjeistusta tarkennetaan suunnitelmakaudella ohjeistuksen ja käytänteistä saatujen kokemusten perusteella. Pyroteknisten tehosteiden käytön valvontaa yhdenmukaistetaan koko pelastustoimen alueella. Pyroteknisten tehosteiden käytön valvonnan laadittu opas yhdessä muun muassa Helsingin, Länsi- ja Itä-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa, joka toimii pohjana alueen yhdenmukaiseen toimintamalliin.

Pelastuslaitos tuottaa turvallisuuspalveluja ja on näkyvillä suurissa tilaisuuksissa. Pelastuslaitos esimerkiksi osallistuu Hyvinkään ja Vantaan asuntomessujen yhteydessä turvallisuuden ylläpitoon sekä valistuksen ja neuvonnan tarjoamiseen.

3.8 Palontutkinta

Palontutkinnan järjestämisvelvoite on kirjattu pelastuslakiin. Pelastuslain 41§ :n mukaan pelastuslaitoksen on suoritettava palontutkinta. Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissy ja selvitetään tarvittavassa laajuudessa palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja vahinkojen laajuuteen vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Selvityksen laajuuteen vaikuttaa erityisesti palon seurausten vakavuus. Tiedot palontutkinnasta tallennetaan pelastustoimen toimenpiderekisteriin.

Jos on aihetta epäillä, että tulipalo tai muu onnettomuus on aiheutettu tahallisesti tai tuottamuksellisesti, pelastusviranomaisen on ilmoitettava asiasta poliisille. Poliisille on ilmoitettava myös palontutkinnan yhteydessä havaituista palo- ja henkilöturvallisuusrikkomuksista. Poliisin on toimitettava poliisilain (493/1995) 37 §:n mukainen poliisitutkinta pa-

lonsyyn selvittämiseksi sellaisissa tulipaloissa, joista seurauksena on ollut henkilön kuolema, vakava henkilövahinko tai huomattava omaisuusvahinko.

Laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) 99.3 § on tutkinnasta todettu, että pelastusviranomaisen voi vastaavasti tutkia valvontaansa kuuluvassa tuotantolaitoksessa sattuneen onnettomuuden. Turvatekniikan keskus voi myös tarvittaessa tutkia tällaisessa tuotantolaitoksessa sattuneen onnettomuuden.

3.8.1 Palontutkinnan nykytila

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksessa palontutkintaa tehdään erillisen pelastusjohtajan nimeämän palontutkintaryhmän toimesta. Ryhmän toiminta on sijoitettu turvallisuuspalveluiden tulosityksikköön ja toimintaa koordinoi turvallisuuskoulutustoimiston toimistopäällikkö. Palontutkinta järjestettiin uudestaan vuoden 2011 aikana. Palontutkinnan ohjeessa on nimetty palontutkintaryhmän jäsenet, määritetty tutkintakynnykset sekä tutkintaan osallistuvien roolit, tehtävät sekä varusteet. Ohjeessa kuvataan myös toimet tutkinnan käynnistämiseksi, esitetään tutkintaprosessi ja kuvataan yhteistoiminta poliisin kanssa.

Palontutkintaa tehdään yhteistyössä turvallisuuspalveluiden ja operatiivisen henkilöstön kanssa. Tutkintaryhmässä on edustajia molemmista tulosityksiköistä. Palontutkinnalle tehdään vuosittaisen työsuunnitelman, toiminnan vuosikello, henkilöstön koulutussuunnitelma sekä hankintasuunnitelma.

Ohjeen mukaisesti pelastuslaitoksen palontutkija suorittaa tarkemman palontutkinnan:

- A) Tulipaloista, joista aiheutuu kuolonuhri tai vakava loukkaantuminen,
- B) Tulipaloista, joista aiheutuu huomattavia ympäristövahinkoja tai huomattavia aineellisia vahinkoja (yli 200 000 €),
- C) Tulipaloista, joista saatavien tutkintatietojen voidaan arvioida olevan erityisen merkittäviä palokuolemien vähentämisen ja tulipalojen ennaltaehkäisyn näkökulmasta,
- D) Tulipaloista, jotka ovat valtakunnallisesti tutkinnan kohteena (esim. linja-autopalot vuosina 2010–2012).
- E) Muu onnettomuus, josta tutkintapäätöksen tekee päivystävä päällikkö tai riskienhallintapäällikkö.

3.8.2 Tavoite

Tutkinnan tuottaman tiedon hyödyntämistä tehostetaan onnettomuuksien ehkäisytyössä, turvallisuusviestinnässä ja pelastustoiminnan kehittämisessä. Tutkintatietoa tuotetaan laadukkaasti ja järjestelmällisesti raporttien ja selvitysten muodossa. Palontutkintaryhmän jäsenten aktiivisuutta ylläpidetään sekä pyritään saamaan operatiivista henkilöstöä aktiivisemmin mukaan toimintaan.

Palontutkintaverkoston esittämä suunnitelma määrittää osaltaan toiminnan tavoitteita. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen palontutkinnan painopisteenä on hoitolaitospalojen sekä asuinkeuhkalojen tai muiden kohteiden porraskäytävien palojen (jälkimmäisessä erityistä huomiota ryhmässä kiinnitetään savunpoistoon). Yhteistoimintaa poliisin kanssa pyritään syventämään muun muassa tiedonvaihdon osalta erityisesti tahallisiin paloihin liittyvää tilannekuvaa koskien.

3.8.3 Toimintasuunnitelma ja -aikataulu

Palontutkinta on järjestelmällistä ja johdettua toimintaa, joka tukee laitoksen ydinprosesseja. Tutkintaa suoritetaan osaavan ja motivoituneen henkilöstön toimesta, jonka täydennyskoulutuksesta huolehditaan. Operatiivisen henkilöstön osallistuminen varmennetaan vuoden 2013 aikana.

Tutkintatietoa hyödynnetään pelastuslaitoksen toimintojen kehittämisessä sekä turvallisuustyössä. Tutkintatietoa tuotetaan laadukkaasti ja järjestelmällisesti raporttien ja selvitysten muodossa. Palontutkinnan tuloksista viestitään laitoksen julkaisuissa sekä alueellisessa mediassa tarpeen mukaan.

3.9 Paloilmoittimien erheelliset hälytykset

3.9.1 Nykytila

Sisäasianministeriön pelastusosasto asetti erheellisten paloilmoitusten seurantahankkeen toimintakaudelle 1.4.2008 -31.3.2010. Seurantahanketta on jatkettu edelleen ja sen toimintakausi päättynee 31.3.2014.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksessa on perustettu ERHE- projektiryhmä, jonka tehtävänä on seurata erheellisten paloilmoitusten kehitystä ja puututtava erheellisten paloilmoitusten syihin. Vuonna 2011 automaattisen paloilmoittimen kautta tulleita hälytyksiä oli 1552 kpl (vuonna 2010 hälytyksiä 1661 kpl), näistä erheellisiä oli 97,4 %.

Erheelliset paloilmoitukset aiheuttavat häiriötä kiinteistön toiminnalle ja varaa pelastuslaitoksen yksiköt pois todellisista hätätilanteista sekä aiheuttavat hälytysajona tarpeetonta riskiä liikenteessä. Pelastuslaki 379/2011 mahdollistaa pelastuslaitoksen laskuttaa kiinteistöä, kun sieltä on tullut toistuvasti erheellisiä paloilmoituksia.

3.9.2 Tavoite

Tavoitteena on erheellisten paloilmoitusten määrän vähentäminen valtakunnan suosituksen mukaisesti enintään 0,6 hälytystä laitetta kohti vuodessa.

Paloilmoittimien erheellisten hälytysten dokumentointi ja käsittely on järjestelmällistä ja laadukasta.

3.9.3 Toimintasuunnitelma ja – aikataulu

Opastetaan erheellisten paloilmoitusten yhteydessä huomioimaan laitteiden oikea valinta ja käyttö toiminnassa. Tehdään ylimääräisiä palotarkastuksia erheellisistä paloilmoituksista johtuvien hälytysten yhteydessä ja järjestetään tarvittavaa koulutusta asiakkaille ja pelastuslaitoksen henkilökunnalle. Erhe- projektiryhmä jatkaa toimintaansa seuraten järjestelmän toimivuutta sekä kehittäen käytänteitä ja ohjeistusta.

3.10 Omatoiminen varautuminen

Pelastuslain 14 § velvoittaa jokaista omatoimiseen varautumiseen. Omatoiminen varautuminen tarkoittaa onnettomuuksien ehkäisyä, ihmisten, omaisuuden ja ympäristön suojaamista vaaratilanteissa sekä sellaisiin pelastustoimenpiteisiin varautumista, joihin kykenee omatoimisesti.

Pelastuslaitos valvoo palotarkastusten yhteydessä että pelastussuunnitelma on tehty niissä kohteissa, joihin se pelastusasetuksen 1 §:n mukaan on tehtävä, ja että se on ajantasainen ja että henkilöstö on sisäistänyt turvallisuusajattelun. Pelastuslaitos ohjaa kuntalaisia pelastussuunnitelmien tekemisessä.

Pelastuslaitos valvoo ja ohjaa ilmoitusten perusteella sekä palotarkastusten yhteydessä yritysten ja taloyhtiöiden pelastussuunnitelmien laadintaa. Pelastuslaitos ei kokoa suunnitelmia itselleen.

3.10.1 Nykytila

Pelastuslaitos edistää omatoimista varautumista järjestämällä yhdessä Uudenmaan pelastusliiton (UPL) ja eri viranomaisten kanssa omatoimisen varautumisen koulutusta taloyhtiöille, yrityksille ja yhteisöille sekä kunnallisille laitoksille.

Valvontasuunnitelman mukaisesti ollaan pientaloissa paloturvallisuusvalvontaa suuntaamassa omatoimiseen valvontaan.

3.9.2 Tavoite

Yritykset ja taloyhtiöt ovat ymmärtäneet omatoimisen varautumisen vastuunsa ja tarvittava turvallisuushenkilöstö on koulutettu tehtäväänsä. Yrityksen henkilöstö ja asukkaat ovat varautuneet ehkäisemään vaaratilanteiden syntymistä ja ryhtymään tarvittaessa omatoimisesti pelastustoimenpiteisiin. Pelastussuunnitelmavelvolliset ovat laatineet asianmukaisen pelastussuunnitelman ja toteuttaneet siinä edellytetyt toimenpiteet.

3.9.3 Toimintasuunnitelma ja – aikataulu

Pelastuslainsäädännön omatoimista varautumista koskevat asiat on ohjeistettu pelastustoimen alueella.

Pelastuslaitos järjestää yhdessä yhteistyökumppaneittensa kanssa omatoimisen varautumisen koulutusta taloyhtiöille, yrityksille ja yhteisöille. Koulutusyhteistyö sisältyy yhteistyökumppanien kanssa laadittuun sopimukseen.

Turvallisuuskoulutustilaisuuksissa opastetaan kohteiden vastuuhenkilöitä turvallisuusselvityksen laadinnassa ja palotarkastusten yhteydessä valvotaan turvallisuusselvityksen perusteella tarvittavien toimenpiteiden toteutumista.

Sopimuksen mukaisesti täsmennetään vuosittain koulutustavoitteet.

Pienkohteissa otetaan käyttöön paloturvallisuuden omavalvontajärjestelmä, jota kokeillaan 2012–2013 eräillä alueilla, minkä jälkeen se otetaan laajemmin käyttöön.

3.11 Turvallisuuskoulutus ja -viestintä

Turvallisuusviestinnän järjestämisvelvoite perustuu pelastuslakiin ja valtioneuvoston asetukseen pelastustoimesta (407/2011). Säädösvelvoitteiden veloitetason lisäksi pelastustoimen tehtäviä on täsmennetty Sisäasiainministeriön pelastustoimen strategiassa 2015. Siinä todetaan että pelastustoimen tulee tukea yhteiskunnan vastuunottoa turvallisuudesta koulutuksella, kansalaiskasvatuksella ja turvallisuusvalistuksella. Uusia ja tehokkaita viestintämuotoja tulee hyödyntää toiminnassa (mm. sosiaalisen median käyttö). Valistustoiminnan tulee tukea pelastustoimen strategian toimeenpanoa uudistamalla toimintaprosesseja sekä tuottamalla valistuspalveluja kattavasti eri kohderyhmille. Toiminnassa tulee huomioida henkilöstön kehittäminen sekä verkottuminen eri toimijoiden kesken. Sisäasiainministeriön asettama turvallisuusviestinnän tavoite on, että 20 % alueen väestöstä (noin 84.000 henkilökontaktia) koulutetaan, valistetaan ja neuvotaan.

Kunnille tuotettava koulutus sovitaan vuosittain erillisen sopimusjärjestelmän kautta. Turvallisuusviestintää toteutetaan koko henkilöstön sekä sidosryhmien ja sopimuskumppaneiden voimin. Alueen voimakas väestön kasvu ja kuntien säästöpaineeet aiheuttavat kasvavaa painetta myös turvallisuusviestinnän palveluiden monipuoliselle tuottamiselle.

Tarjottavien turvallisuusviestintäpalvelujen tarkoituksena on opastaa ihmisiä tunnistamaan vaaran aiheuttajia, ehkäisemään itse onnettomuuksia, toimimaan oikein onnettomuustilanteissa sekä varautumaan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Toiminnan pääpaino kohdentuu:

- 1) erityisryhmien ja -kohteiden koulutukseen,
- 2) hoitolaitosten, sairaaloiden, tuetun palvelun asumisen kohteiden koulutukseen,
- 3) oppilaitosten, koulujen, päiväkotien koulutukseen,
- 4) yritysten johdon, henkilöstön ja alihankkijoiden koulutukseen,
- 5) kunnan ja sen virastojen henkilöstö sekä johto (myös liikelaitokset, ostopalvelut) koulutukseen.

Lisäksi pelastuslaitos osallistuu alueella näkyvästi tapahtumiin, messuille ja markkinoihin. Henkilöstö toteuttaa alueella valtakunnallisia ja alueellisia kampanjoita sekä teemapäiviä (Nou Hätä, Tulikukko, 112-päivä). Henkilöstö osallistuu valvontatarkastuksiin erikseen sovitavalla tavalla. Yhteistoiminta on erittäin laajaa. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat: muut viranomaiset (poliisi, häke), kunnat (toimialat), järjestöt ja liitot (VPK, SPEK, SPPL, MPKY), sekä oppilaitokset ja korkeakoulut.

Pelastustoimen turvallisuusviestinnän strategialuonnoksessa 2012 pelastustoimen kumppanuusverkoston työryhmä esittää turvallisuusviestinnän vision, mission ja strategian, jotka osaltaan ohjaavat pelastuslaitosten turvallisuusviestinnän suunnittelua ja toteutusta. Pelastuslaitoksen valistustyön suunnitteluohje (SM, 2005) korostaa valistustoiminnan nykytilan ja toiminnan kehittämistarpeiden tunnistamista. Sisäisen turvallisuuden ohjelmatyössä on korostunut tarve viranomaisten ja sidosryhmien koulutusyhteistyön syventämiseen.

3.11.1 Nykytila

Vuosittain järjestetään 700 - 800 koulutustilaisuutta joissa koulutetaan, neuvotaan ja valistetaan yli 94 000 henkilöä. Pelastuslaitoksessa on erillinen turvallisuuskoulutustoimisto joka on sijoitettuna turvallisuuspalvelut tuloksikseen. Toimintaa koordinoi ja ohjaa koulutuspäällikkö. Turvallisuusviestintää toteutetaan koko henkilöstön sekä sidosryhmien ja sopimuskumppaneiden voimin. Turvallisuusviestintätoiminta on koordinoitua, suunniteltua ja ohjattua. Toimintaa ohjaavat prosessit, vuosisuunnitelma ja toimintaohjeet jotka ovat ajan-

tasaisia ja kaikkien saatavilla. Toimintaa alueella yhtenäistetään ja palveluita tarjotaan tasavertaisesti koko alueelle. Pelastuslaitos on näkyvä osana asukkaiden arkea eri tapahtumissa ja kampanjoissa. Koulutustarjonta tuotetaan pääosin maksutta kunnan organisaatioille ja toiminnoille sekä voittoa tavoittelemattomille julkishyödyllisille yhteisöille ja järjestöille.

Pelastuslaitos voi järjestää myös maksullista turvallisuuskoulutusta resurssien puitteissa. Esimerkkeinä tästä ovat pelastuslaitoksen järjestämä tulityökoulutus, talonturvallisuuskoulutus sekä yrityksille, laitoksille ja muille tilaajille suunnattu turvallisuuskoulutus, joka usein pitää sisällään alkusammutusharjoittelua ja/tai muuta harjoittelua. Kyseisiä palveluja voidaan järjestää, mikäli asiasta ja korvauksista erikseen sovitaan ja pelastuslaitoksella on osoittaa kyseiseen toimintaan tarvittavia resursseja. Uusien paloasemien tilaohjelmassa on otettava huomioon turvallisuusviestinnän ja -opetuksen tarvitsema erityinen koulutustila ja -välineet.

Turvallisuusviestinnän päähankkeina on toteutettu Tulikukko kouluturvallisuushanketta ja lasten luvattoman tulenkäytön ennaltaehkäisykampanjaa Tulipysäkkiä. Tulikukkohanke on uudistettu vuoden 2012 aikana. Tulipysäkki hanketta on pilotoitu kahden kunnan alueella.

3.11.2 Tavoite

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos tuottaa turvallisuusviestintäpalveluita (koulutus, neuvonta ja valistus) kahdeksan kunnan alueelle tasapuolisesti ja asiakaslähtöisesti. Tarjottavien turvallisuusviestintäpalvelujen tavoitteena on opastaa ihmisiä tunnistamaan vaaran aiheuttajia, ehkäisemään itse onnettomuuksia, toimimaan oikein onnettomuustilanteissa sekä varautumaan häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Ministeriön asettama tavoite saavutetaan turvallisuusviestinnän keinoin.

Pelastuslaitoksen koulutusjärjestelmän tavoitteena on tukea pelastuslaitoksen strategiaa ja tarjota kunnille ja kuntalaisille laadukkaat turvallisuusviestintäpalvelut. Pelastuslaitos on näkyvä osana asukkaiden arkea eri tapahtumissa ja kampanjoissa. Turvallisuusviestintä ja siinä käytettävä kalusto on laadukasta ja toiminta ammattimaista. Uusien paloasemien tilaohjelmassa otetaan huomioon turvallisuusviestinnän ja -opetuksen tarvitsemat koulutustilat ja -välineet. Turvallisuusviestintäsuunnitelma ja koulutustarjotin on laadittu ja toteutuu vuosittain. Käynnissä olevat hankkeet tavoittavat suunnitelmien mukaisesti koko alueen.

3.11.3 Toimintasuunnitelma ja – aikataulu

Toimintakaudella kuntien ja pelastuslaitoksen välinen turvallisuuskoulutussopimusmalli pyritään vakiomaan osaksi pelastuslaitosten ja kuntien välistä aktiivista tarvelähtöistä vuorovaikutusta.

Uudistettu "Tulikukko" -projekti toteutuu hankesuunnitelman mukaisesti koko pelastustoimen alueella vuosina 2013–2017.

Tulipysäkki toiminnan laajentamista alueen kuntiin jatketaan toimintakauden ajan.

Palvelutuotannon asiakas- ja tarvelähtöisyydestä huolehditaan järjestämällä vuosittain asiakaskysely kuntiin.

Jokaisella vakinaisesti miehitetyllä asemalla on riittävät resurssit turvallisuuskoulutustoimintaan ja uusien paloasemien tilaohjelmassa on huomioitu turvallisuusviestinnän ja -opetuksen tarvitsema erityinen koulutustila.

Toiminnassa otetaan huomioon sisäisen turvallisuuden ohjelman edellyttämä kouluyhteistyön kehittäminen.

3.12 Sisäinen viestintä

Sisäinen viestintä on tärkeä osa henkilöstöhallintoa. Se on työyhteisön sisäistä suhdetoimintaa, jolla pyritään luomaan ja ylläpitämään luottamuksellisia suhteita eri henkilöstöryhmien välillä sekä vahvistamaan sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Sisäisen viestinnän hyvä toimivuus vaikuttaa osaltaan henkilöstön työtyytyväisyyteen ja työssä jaksamiseen.

3.12.1 Nykytila

Pelastuslaitoksen sisäisinä viestintäkanavina toimivat Internet-sivusto, extranet-sivusto, ilmoitustaulut, sähköpostiviestintä, henkilöstölehti, työpaikkakokoukset, tiedotustilaisuudet sekä jaetut tietokoneasemat. Tiedottamisesta vastaa viestintäryhmä johtoryhmän päätösten mukaisesti. Pelastuslaitoksella ei ole päätoimista tai osa-aikaista tiedottajaa. Viestintätoimintoja ei ole kyetty kehittämään systemaattisesti. Sisäisen ja ulkoisen viestinnän tilasta ollaan tekemässä kartoitusta, jonka tulokset osaltaan ohjaavat jatkossa toimintojen suunnittelua ja kehitystä.

3.12.2 Tavoite

Sisäistä viestintää harjoitetaan ja parannetaan systemaattisesti. Viestinnän vastuut sekä tavoitteet on selkeytetty ja viestintää tukevien laitteiden ja sovellusten kehittämiseen sekä ylläpitoon varataan tarvittavia resursseja.

Viestintä on osa pelastuslaitoksen strategista johtamista. Viestintästrategia ohjaa viestinnän suunnittelua 3–5 vuoden tähtämellä. Viestintästrategia pohjautuu pelastuslaitoksen organisaation strategiaan. Viestintäsuunnitelma on operatiivista viestinnän suunnittelua. Se laaditaan vuodeksi kerrallaan.

Viestintä on tehokasta ja avointa organisaation sisällä kaikkien eri henkilöstöryhmien välillä. Asioista ja tapahtumista viestitään aina totuudenmukaisesti ja riittävän ajoissa. Tavoitteena on viestinnällisin keinoin edistää koko pelastuslaitoksen henkilökunnan tietämystä työyhteisöä koskevista asioista.

3.12.3 Toimintasuunnitelma ja -aikataulu

Viestintäorganisaation tehtävät ja vastuut selkeytetään. Selvitetään mahdollisuuksia tiedottajan toimen perustamiseen.

Henkilöstön viestintävalmiuksia lisätään koulutuksen avulla.

Suunnittelukaudella laaditaan pelastuslaitoksen viestintästrategia sekä vuosittaiset viestintäsuunnitelmat.

4 PELASTUSTOIMINTA

4.1 Yleistä

Pelastustoimintaan kuuluu pelastuslain 32 §:n mukaan hälytysten vastaanotto, väestön varoittaminen, uhkaavan onnettomuuden torjuminen, onnettomuuden uhrien ja vaarassa olevien ihmisten, ympäristön ja omaisuuden suojaaminen ja pelastaminen, tulipalojen sammuttaminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä aiemmin mainittuihin tehtäviin liittyvät johtamis-, viestintä-, huolto- ja muut tukitoiminnot.

Pelastustoimessa väestönsuojelulla tarkoitetaan ihmisten ja omaisuuden suojaamista sekä pelastustoiminta käsitteeseen kuuluvien tehtävien hoitamista valmiuslain (1558/2011) 3§:ssä ja puolustustilain (1083/1991) 1§:ssä tarkoitetuissa poikkeusoloissa sekä niihin varautumista. Em. väestönsuojelutoimenpiteet käsitellään tässä yhteydessä poikkeusoloissa tapahtuvana pelastustoimintana.

Keski-Uudenmaan pelastustoimi mitoitetaan tässä palvelutasopäätöksessä esitetyllä tavalla alueen uhkia vastaavasti. Väestönsuojelujärjestelyjen perustana oleva poikkeusolojen uhkien tarkastelu toteutetaan pelastuslaitoksen riskianalyysityöskentelyssä. Pelastustoimen alueen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa pyritään kartoittamaan tiedossa olevien ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa (YTS) esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Uhkaku- van ja käytössä olevien resurssien perusteella mitoitetaan pelastustoimen poikkeusolojen palvelurakenne.

Pelastuslain 64§ mukaan pelastustoimen viranomaisten on varauduttava toimintansa hoitamiseen poikkeusoloissa riittävin suunnitelmin ja etukäteen tapahtuvin valmisteluin kouluttamalla ja varaamalla henkilöstöä ja väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä poikkeusolojen tehtäviin, huolehtimalla johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien perustamisesta ja ylläpidosta, varautumalla evakuointeihin sekä huolehtimalla muistakin näitä vastaavista toimenpiteistä

4.2 Pelastustoiminta poikkeusoloissa

Pelastuslaitos vastaa omalta osaltaan väestönsuojelun järjestelyistä sekä huolehtii pelastustoiminnasta. Poikkeusolojen pelastustoiminnassa korostuu kuntien ja alueellisen pelastustoimen yhteistoiminta.

Pelastustoimintaa johdetaan poikkeusoloissa samojen periaatteiden mukaan, kuin normaalioloissa.

Pelastuslaitos ylläpitää pelastustoiminnan johtokeskuksen pelastushenkilöstön sekä pelastusmuodostelmien henkilöstöä ja materiaalia.

Pelastustoimen alueeseen kuuluvat kunnat ovat varautuneet tukemaan pelastustoimintaa poikkeusoloissa valmiussuunnitelmiansa mukaisesti. Poikkeusoloissa pelastustoimintaan tarvittavassa kalustossa on huomattavia määrällisiä ja laadullisia puutteita.

4.2.1 Tavoite

Pelastustoiminta kyetään hoitamaan poikkeusoloissa riittävällä tasolla yhteistyössä alueen kuntien kanssa seuraavien edellytysten täytyessä:

- Alueen kunnissa ja pelastuslaitoksessa on ajantasaiset valmiussuunnitelmat, Sopimuspalo-kunnat on liitetty poikkeusolojen valmiuteen ja koulutautunut toimintaan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa,
- Henkilö-, tila- ja ajoneuvovaraukset ovat ajan tasalla,
- Poikkeusoloissa tarvittava materiaali on hankittu tai varattu
- Henkilöstö on koulutettu tehtäviinsä häiriö- ja poikkeusoloissa
- Kuntien johtokeskusten ja pelastustoimen johtokeskuksen välinen yhteistoiminta on saumatonta ja resurssien käyttö on suunniteltua.

4.2.2 Toimintasuunnitelma ja -aikataulu

Poikkeusolojen pelastustoimintaan varattua kalustoa hankitaan, ylläpidetään ja täydennetään suunnitelmallisesti ja säännöllisesti

Poikkeusolojen pelastustoimintaan tarvittavan kaluston hankintaan pyritään varaamaan talousarvioon vuosittain 200 000 € riittävän kalustoreservin muodostamista varten. Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen valmiuden edellyttämä erityiskaluston ja materiaalin puutteet kartoitetaan ja niiden hankinnasta laaditaan materiaalin hankintasuunnitelma.

Henkilöstön koulutusta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin lisätään resurssien mukaan.

4.3 Pelastustoiminta päivittäisissä onnettomuuksissa ja suuronnettomuuksissa

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastustoiminnan vähimmäispalvelutasomääritys noudattaa sisäasianministeriön on antamia ohjeita: pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012) sekä valmiussuunnittelusta pelastuslaitoksissa (SM 26/2007).

Suunnitteluohjeen mukaan pelastustoimen alue päättää palvelutasopäätöksessä pelastustoiminnan aloittamisesta ja pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön koulutustasosta seuraavien reunaehtojen sisällä:

I riskiluokassa tavoitteena on,

että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 6 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 11 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 13 minuuttia.

Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

II riskiluokassa tavoitteena on,

että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 10 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 14 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 16 minuuttia.

Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

III riskiluokassa tavoitteena on,

että ensimmäinen yksikkö on onnettomuuspaikalla 20 minuutin kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut hälytyksen. Tavoitteena on myös, että pelastustoiminnan toimintavalmiusaika olisi korkeintaan 22 minuuttia ja avunsaantiaika olisi korkeintaan 24 minuuttia.

Joukkuelähdössä pelastusjoukkueen tulisi olla pelastustoiminnan johtajaa lukuun ottamatta paikalla 30 minuutin kuluessa siitä, kun ensimmäinen yksikkö on vastaanottanut hälytyksen.

IV riskiluokan asutuilla alueilla tehokas pelastustoiminta voi alkaa pidemmänkin ajan kuluessa kuin I - III-riskiluokissa. Jos pelastustoimintaa ei kyetä aloittamaan alle 40 minuutissa, on kyseisillä alueilla kiinnitettävä erityistä huomiota ihmisten omatoimiseen varautumiseen.

Päivittäisillä onnettomuuksilla tarkoitetaan:

- Tulipaloja, jotka koskevat korkeintaan yhtä asuinhuoneistoa tai sitä vastaavaa kohdetta ja jotka eivät välittömästi uhkaa laajeta toiseen palo-osastoon.
- Onnettomuuksia, joissa on korkeintaan kaksi loukkaantunutta henkilöä. Liikenneonnettomuuksissa on varauduttava kiinni juuttuneiden henkilöiden irrottamiseen.
- Rajallisia kemikaalionnettomuuksia ja öljyvahinkoja, jotka eivät välittömästi uhkaa levitä ja joissa kemikaali- tai öljyvuoto voidaan tukkia tai rajata yksinkertaisilla toimenpiteillä.
- Vesialueilla sattuvia onnettomuuksia, joissa voidaan pelastaa ilman sukelluslaitteita (pintapelastus). Lisäksi Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella ylläpitää sukellusvalmiutta.

Suuronnettomuudet ovat harvemmin tapahtuvia edellä kuvattuja päivittäisiä onnettomuuksia mittavampia onnettomuuksia. Suuronnettomuusuhkista ilmaliikenneonnettomuus edellyttää erityistä varautumista Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella. Häiriötilanteet ovat esimerkiksi luonnononnettomuuden vuoksi yhteiskunnan normaalia toimintaa laajasti ja pahasti häiritseviä tapahtumia.

Pelastusviranomainen vastaa suuronnettomuuksien johtamisesta ja eri viranomaisten toiminnan koordinoinnista.

4.3.1 Kohteen saavutettavuus

Vuosina 2004 - 2011 Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kohteen saavutettavuusaika on ollut riskialueittain seuraava (Pronto peruspalveluraportti):

Saavutettavuusaika yksikön 1+3 vahvuuden mukaan vuosina 2004-2011

Vuosi	I riskialue tavoite 6 min		II riskialue tavoite 10 min		III riskialue tavoite 20 min		IV riskialue tavoite < 20 min
	%	min:sek	%	min:sek	%	min:sek	min:sek
2004	48	7:15	71	8:34	94	10:33	13:21
2005	48	7:38	70	8:52	95	10:43	11:45
2006	48	7:27	69	9:15	94	10:22	11:10
2007	49	7:22	71	8:55	95	9:28	10:57
2008	50	7:10	75	8:31	96	10:11	11:24
2009	56	6:23	85	7:12	99	8:27	9:53
2010	53	6:41	82	7:33	97	9:20	10:18
2011	51	6:30	84	7:25	97	9:01	10:22

Pahimmat saavutettavuusongelmat ovat Klaukkalan, Länsi-Vantaan ja Itä-Vantaan I-II - riskialueilla, joilla ohjeen mukaiseen kuuden minuutin saavutettavuuteen pystytään vain harvoin. Samoin voimakkaasti kasvavissa taajamissa kuten Jokela on muodostumassa I riskialueita ja niiden tavoittaminen nykyisellä palveluverkostolla on haasteellista.

Saavutettavuusaika kunnittain yksikön 1+3 vahvuuden mukaan vuonna 2011

Kunnat	I riskialue tavoite 6 min		II riskialue tavoite 10 min		III riskialue tavoite 20 min		IV riskialue tavoite < 20 min
	%	min:sek	%	min:sek	%	min:sek	min:sek
Vantaa	41	6:51	84	7:36	95	9:21	9:41
Hyvinkää	72	5:29	96	6:07	100	7:40	10:14
Järvenpää	71	5:25	98	5:48	100	7:30	7:49
Kerava	61	5:57	93	6:35	100	6:19	6:46
Mäntsälä	79	4:54	95	5:11	98	8:22	12:41
Nurmijärvi	45	9:07	61	9:20	97	10:23	10:39
Pornainen	0	0:00	67	10:02	100	12:05	15:10
Tuusula	69	5:25	81	8:10	96	10:07	9:36
Yhteensä	51	6:30	84	7:25	97	9:01	10:22

Suuronnettomuuksien ja häiriötilanteiden varalta Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on pelastuskomppania päivittäisessä välittömässä valmiudessa. Pelastuskomppania saadaan kootuksi 40 minuutissa toiminta-alueelle koko Keski-Uudenmaan alueella. Lisää voimavaroja saadaan sopimuspalokunnista, vapaavuorohälytyksin ja viereisiltä pelastuslaitoksilta. Pelastusvoimien kokoaminen on ohjeistettu.

Muodostelma

1. pelastuskomppania	40 min
2. pelastuskomppania	60 min
3. - 5. pelastuskomppania	120 min

Pelastuslaitos huolehtii pelastuslaitoksen toiminta-alueella osaltaan myös alueellisen ensihoidon suuronnettomuusvalmiudesta. Valmius pystytään järjestämään tukeutumalla pelastustoiminnan henkilöstöön ja hälytysjärjestelmiin.

Pelastuslaitoksella on Helsingin, Itä-Uudenmaan, Kanta-Hämeen, Päijät-Hämeen ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa yhteistoimintasopimukset, joissa on huomioitu yhteistoiminta häiriö- ja suuronnettomuustilanteissa.

4.3.2 Kohteen saavutettavuusaika tavoite

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella toimintavalmius on suunniteltava siten että seuraavat tavoitteet täyttyvät:

- Pelastuslaitoksen yksiköiden lähtöaika kiireellisiin tehtäviin on enintään 90 sekuntia.
- Sopimuspalokuntien toimintavalmius on palokuntasopimusten mukainen, joista vähintään 9 sopimuspalokunnan lähtöaika on enintään 10 minuuttia ja 9 sopimuspalokunnan lähtöaika on enintään 20 minuuttia.

Riskialueiden tavoitettavuusaikaa ja sen vaikuttavuutta analysoidaan jatkuvasti palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana.

Pelastustoiminnan johtokeskuksen toimintamallit ja ohjeet on päivitetty ja valvomotoiminnan nimi on muutettu tilannekeskukseksi, joka kuvaa paremmin nykypäivän toimintaa ja pelastuslaitoksen oheispalveluja.

Hälytysohjeet pidetään ajantasaisina ja ovat laaditut siten, että pelastusmuodostelmat kootaan nopeimmista ja tarkoituksen mukaisista yksiköistä riippumatta pelastustoimen alueiden rajoista.

4.3.3 Toimintasuunnitelma ja – aikataulu

Toiminta suunnitellaan ja järjestetään siten, että lähtö- ja toimintavalmius ylläpidetään vähintään tavoitteen mukaisesti.

I-riskialueen tavoitettavuus on parantunut 2011 käynnistyneen Havukosken paloaseman ansiosta. Samoin nyt suunnitteilla olevat Kerava-Tuusula sekä Järvenpään paloasemat tulevat parantamaan jonkin verran toimintavalmiutta I- ja II-riskialueilla. Mikäli riskialueiden tavoitettavuutta halutaan parantaa merkittävästi nykyisestä 50 prosentin toteutuneesta, niin olisi uudet paloasemat rakennettava ensisijaisesti Klaukkalan ja Itä-Vantaan alueille sekä Länsi-Vantaan nykyisen paloaseman sijainti tulisi arvioida viimeistään Marja-Vantaan rakentamisen yhteydessä.

Samalla ratkaistaan onko teknisistä apuvälineistä tai muista toimenpiteistä (mm. kevyt yksikkö) mahdollisuus parantaa tavoitettavuutta. Kuntien kanssa keskustellaan myös Pornaisten ja Jokelan alueiden tulevaisuuden kehityksestä. Kehitystyön suunnittelussa hyödynnetään paloasemat 2030 -selvitystä.

4.4 Päätoimiset yksiköt

4.4.1 Henkilöstövahvuudet

Välittömässä toimintavalmiudessa olevien yhdeksän pelastusyksikön minimihenkilövahvuus on 1+3 lyhyt aikaisia poikkeamia lukuun ottamatta. Edellisten lisäksi välittömässä toimintavalmiudessa voi olla myös kevytyksiköitä henkilövahvuudella 0+2.

Tärkeimmät tukiyksiköt ovat nostolava- tai puomitikasautot, sekä säiliöautot ja raivausautot, joiden miehitys on yksi henkilö ajoneuvoa kohden.

Tukiyksiköt miehitetään ja sijoitetaan vähimmäistoimintavalmiusohjeen mukaisesti.

Toiminta suunnitellaan ja järjestetään siten, että henkilövahvuus kyetään ylläpitämään tavoitteen mukaisesti.

Häiriö- ja poikkeusolojen valmiusvaatimusten mukaisten erityisyksiköiden perustaminen, sijoitus ja varustaminen on esitetty pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmassa ja niiden perustamisvalmius on olemassa.

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma, suuronnettomuuksia koskevat suunnitelmat sekä vähimmäistoimintavalmiusohje tarkastetaan vuosittain ja päivitetään tarvittaessa hälytysohjein.

4.4.2 Osaaminen

Pelastuslaitoksen henkilöstön koulutusta ja harjoittelua ylläpidetään ja täydennetään toimintaympäristön ja teknisen kehityksen vaatimusten mukaisesti. Palvelutasopäätöksen voimaoloa aikana koulutustarve lisääntyy erityisesti maanalaisten tilojen pelastustoimenpiteisiin sekä liikennevälineiden uusiin teknisiin ratkaisuihin. Täydennys- ja ylläpitokoulutus vaatii resursointia aikaisempaa enemmän.

4.4.3 Kalusto

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella oli toiminnan käynnistyessä riittävä ja tarkoituksen mukainen ajoneuvokalusto pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ehkäisytyön käyttöön. Vuosien 2004 - 2008 aikana pelastustoiminnan ajoneuvokalusto on ikääntynyt. Investoinneilla vuosina 2009 – 2011 pelastuslaitoksen kaluston ikääntyminen on saatu pysäytettyä ja ajoneuvojen keski-ikä on kääntynyt laskuun, mutta kuntien talousvaikeudet saattavat taas vaikeuttaa kaluston uudistamista.

Pelastuslaitoksen välittömässä lähtövalmiudessa on taulukon mukainen ajoneuvokalusto:

	2012 määrä kpl	2012 keski-ikä	2009 määrä kpl	2009 keski-ikä	2004 määrä kpl	2004 keski-ikä
sammutusauto	9	3,0	9	4,8	9	4
varasammutusauto	2	7,5	2	9,5	1	13
säiliöauto	5	4	6	9,2	7	9
puomitikas	4	8	4	9	4	11,5
raivausauto	2	10	2	7	2	16
johtoautot	2	1	2	4,5	2	
varajohtoauto	2	6,5				

Ajoneuvokalustoa uusitaan siten, että välittömässä valmiudessa olevien sammutusautojen (9 kpl) käyttöaika on enintään 6 vuotta, jonka jälkeen autot siirretään varasammutusautoiksi tai sopimuspalokuntien käyttöön. Varasammutusautoina on kaksi, täydellisesti varusteltua, sammutusautoa.

Pelastuslaitoksen säiliöautojen käyttöikä on enintään 10 vuotta, jonka jälkeen ne siirretään sopimuspalokuntien käyttöön. Raivausautot ovat enintään 12 vuotta vanhoja ja nostolava- tai puomitikasautot 15 vuotta vanhoja.

Miehistö- ja tarkastusautot on uusittu neljän vuoden ikäisinä.

Muun pelastustoiminnan edellyttämä ajoneuvo- ja irtokaluston laatu, määrä sekä uusimisen tarve määritellään erikseen tarkempia vuosittaisia suunnitelmia tehtäessä.

Kalustohankinnoissa otetaan huomioon myös häiriö- ja poikkeusolojen valmiusvaatimusten edellyttämä kalusto.

Investointiohjelma laaditaan vuosittain siten, että tavoitetaso saavutetaan 2015 mennessä. Investoinneissa otetaan huomioon myös häiriö- ja poikkeusolojen valmiusvaatimusten edellyttämä kalusto.

Yhteistoimintaa hankinnoissa kehitetään Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa.

4.5 Sopimuspalokunnat

Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueella ylläpitää päivittäisiä onnettomuuksia, suuronnettomuuksia ja häiriötilanteita sekä poikkeusoloja varten tarvittavia ja toimintakykyisiä sopimuspalokuntia.

Pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien välisenä yhteistyöelimenä toimii johtokunnan nimeämä sopimuspalokuntien neuvottelukunta, joka laatii vuosittain yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa sopimuspalokuntien kehittämissuunnitelman.

Sopimuspalokuntatoimintaa ohjaa voimassa oleva aluesopimus, jossa on sovittu palokuntien peruskoulutuksesta sekä palokuntakohtaiset palokuntasopimukset. Sopimuspalokuntien yksiköiden vahvuudet, lähtöajat ja erityisvalmiudet määräytyvät palokuntasopimuksissa. Sopimuspalokuntia käytetään myös ensilähtöihin pelastustoiminnassa ja ensivasteessa niillä alueilla, joilla niiden käytöllä voidaan pienentää toimintavalmiusaikaa.

4.5.1 Sopimuspalokuntien henkilöstövahvuudet

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimialueella toimii 31 sopimuspalokuntaa, joiden hälytysosastoissa on noin 520 palokuntalaista, jotka jakautuvat päällystään, yksikönjohtajiin ja miehistöön.

Sopimuspalokunnat sijoitetaan ja varataan poikkeusolojen pelastusorganisaatioon ja niiden henkilöstö koulutetaan toimimaan myös häiriötilanteiden ja poikkeusolojen mukaisissa tilanteissa.

Pelastuslaitos auttaa sopimuspalokuntia ylläpitämään niiden itsensä omistamia paloasemia tukemalla rakennusten perusparantamishankkeita.

Sopimuspalokuntien henkilöstön tavoitevahvuus on 537 henkilöä.

4.5.2 Osaaminen

Sopimuspalokuntien henkilöstön tarvitsemista peruskursseista huolehtii pelastuslaitos resurssiensa puitteissa. Peruskoulutuksen järjestämisestä on sopimus Uudenmaan Pelastusliiton kanssa. Sopimuspalokunnat huolehtivat omien henkilöiden lisä- ja täydennyskoulutuksesta. Pelastuslaitos avustaa koulutuksen järjestämisessä ja huolehtii poikkeusolojen ja häiriötilanteiden koulutuksesta. Sopimuspalokunnat voivat erikoistua palokuntasopimuksessa mainittuihin tehtäviin.

4.5.3 Kalusto

Sopimuspalokunnilla käytössä on seuraavan taulukon mukainen kalusto:

	2012 määrä kpl	2012 keski-ikä	2009 määrä kpl	2009 keski-ikä	2004 määrä kpl	2004 keski-ikä
sammutusauto	31	17,2	29	16,5	29	15
säiliöauto	9	11,1	6	13,5	7	16,5
miehistöauto	18		12			

Sopimuspalokunnilla on käytössä 31 sammutus-/pelastusautoa, keski-ikä 17,2 vuotta ja 11 niistä on vanhempia kuin 20 vuotta sekä 9 säiliöautoa, keski-ikä 11,1 vuotta ja 3 niistä on vanhempia kuin 20 vuotta. Sopimuspalokuntien säiliöautojen keski-ikä on kääntynyt laskuun, mutta sammutusajoneuvojen ikääntymiseen pitää jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.

Sopimuspalokuntien sammutus- ja säiliöautokalustoa uusitaan siten, että ne ovat hyvässä toimintakunnossa ja enintään 20 vuotta vanhoja. Ajoneuvoja kierrätetään siten, että palokunnilla on käytössään tehtäviinsä nähden mahdollisimman sovelias ajoneuvokalusto.

4.6 Pelastustoiminnan johtaminen

4.6.1 Operatiivinen johtaminen

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan tehokas pelastustoiminta edellyttää toimivaa johtamisjärjestelmää. Pelastuslaitoksen johtamisjärjestelmä tulee suunnitella siten, että sen avulla pystytään selviytymään pelastustoiminnan johtamisesta ja sen edellyttämästä viranomaisyhteistyöstä kaikissa turvallisuustilanteissa.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen pelastusryhmän johtajalla on yksikönjohtajan koulutus ja pelastusjoukkueen tai sitä suuremman muodostelman johtaja on päätoiminen päällystöviranhaltija. Pelastustoiminnan muodostelman johtajan tulee varautua johtamaan myös seuraavaa suurempaa muodostelmaa, joten poikkeuksellisesti on mahdollista, että alipäällystöviranhaltija toimii pelastusjoukkueen johtajana.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksella on ympärivuorokauden tavoitettavissa päivystävä palopäällikkö (P20), joka johtaa toimintaa tarvittaessa suuronnettomuudessa. Virka-ajan ulkopuolella päivystävä palopäällikkö on varallaolossa.

Pelastusjoukkueita johtaa kaksi päivystävää palomestaria välittömässä toimintavalmiudessa. Päivittäisien onnettomuuksien johtamiseen on päivystävillä palomestareilla (KU P30 ja KU P40) käytössään johtoyksiköt kuljettajineen.

Vakinaisia pelastusyksiköitä johtavat välittömässä toimintavalmiudessa olevat paloiesimiehet (P50).

Pelastuslaitoksen ylläpitää 24/7 tilannekeskusta, joka kerää, arvioi ja välittää pelastustoimen alueen turvallisuustilannetta koskevaa luotettavaa reaaliaikaista turvallisuustilannetietoa ja -kuvausta kuntien ja pelastuslaitoksen johdolle sekä tarvittaessa naapuripelastuslaitoksille ja muille viranomaisille.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen normaaliajan pelastustoiminnan johtokeskus on kyettävä perustamaan Pelastuskeskukseen virka-aikana 30 minuutissa ja virka-ajan ulkopuolella 90 minuutissa. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen poikkeusolojen johtokeskus, joka toimii Vantaan kaupungin johtokeskuksen kanssa samoissa suojatuissa tiloissa, on kyettävä ottamaan käyttöön 6 tunnissa.

Tarvittaessa johtokeskustoiminta voidaan myös hajauttaa 8 paloasemalle, jotka on varustettu tarpeellisilla varmennetuilla viestiyhteyksillä ja varavoimalla sekä poikkeusoloissa voidaan tukeutua alueen kuntien suojatiloissa toimiviin kunnan johtokeskuksiin.

Tarkempi johtamisjärjestelmän kuvaus löytyy Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen Pelastustoiminnan johtamisen yleisohjeesta 2010 sekä Pelastustoiminnan johtokeskuksen toimintaohjeesta 2010

4.6.2 Pelastustoiminnan suunnittelu

Onnettomuusriskien perusteella on arvioitu riskien hallitsemiseksi vaadittavat voimavarat ja muut toimenpiteet. Ne on hälytysohjeina annettu Itä- ja Keski-Uudenmaan hätäkeskuksen toteutettavaksi ko. onnettomuustilanteessa.

Seuraavan tason muodostavat suuronnettomuusohje ja ohje pelastustoiminnasta.

Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa yhteistoiminnassa on laadittu suuronnettomuusohje. Keski-Uudenmaan normaaliajan pelastustoiminnan johdokeskuksen toiminta on ohjeistettu toimintaohjeella ja tarpeellisin alaohjein.

Kolmannen tason muodostavat päivittäisessä käytössä olevat erityiskohteista laaditut kohdesuunnitelmat, kohdekortit ja vaarallisia aineita varastoivista tai käyttävistä kohteista laadittavat ulkoiset pelastussuunnitelmat. Ne tarkastetaan vuosittain tai tarvittaessa.

Kohdekorttien ja ulkoisten pelastussuunnitelmien ylläpidosta huolehtivat palomestarit yhteistyössä palotarkastajien kanssa.

Pelastuslain 30 §:n mukaan kunta huolehtii alueellaan sammutusveden järjestämisestä alueen pelastustoimen tarpeisiin. Pelastuslaitos ylläpitää sammutusvesisuunnitelmaa ja esittää kehittämistarpeet alueen kunnille/ vesihuoltolaitoksille.

Pelastuslaitos laatii ja hyväksyy sammutusvesisuunnitelman pelastuslain vaatimassa aikataulussa.

Pelastuslaitoksella on toiminta-alueen kattava öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma.

Itä- ja Keski-Uudenmaan hätäkeskukselle on riskien arvioinnin mukaan laaditut hälytysohjeet käytössään.

Pelastustoiminnan suunnitelmat pidetään ajantasaisina.

Suurien riskikohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat tarkastetaan vuosittain. Kansainvälinen lentokentän johdosta ilmailiikenneonnettomuuteen varautuminen ja sen suuronnettomuussuunnitelmat ovat keskeinen osa pelastustoiminnan suunnittelua Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksessa. Suunnitelmaa voidaan soveltuvien osin hyödyntää myös muissa onnettomuustyypeissä.

Jatketaan yhteistoimintaa pelastustoiminnan suunnitteluun tarvittavien yhteistyöviranomaisten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

4.7 Onnettomuustyyppikohtainen varautuminen

4.7.1 Vesipelastustoiminta

Vesipelastustoiminnalla tarkoitetaan veden pinnalta tai pinnan alta tapahtuvaa ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista sekä vesillä tapahtuvaa ympäristövahinkojen torjuntaa. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen kaikki vakinaiset pelastusyksiköt sekä erikseen sovitut sopimuspalokuntien yksiköt kykenevät nopeaan pintapelastustoimintaan, minkä lisäksi alueella ylläpidetään, sisäasiainministeriön pelastussukellusohje SM050:00/2006 mukaista I-tason vesisukellusvalmiutta paloasemalla 3 (Pelastuskeskus). Vesisukeltajien nopean toimintavalmiuden ylläpitämiseksi pelastuslaitos pyrkii tekemään yhteistoimintaa alueella toimivan lääkärihelikopterin kanssa.

4.7.2 Vaarallisten aineiden torjunta

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksentoiminta-alueella on myös suuria kemikaaliriskejä (mm. maantie- ja rautatiekuljetus sekä valmistusta ja varastointia), joihin pelastuslaitoksen on varauduttava. Kemikaaliriskien perusteella vaarallisten aineiden onnettomuuksien torjunta-

valmius suunniteltava SM:n pelastussukellusohjeen A:71/2003 (TOKEVA kalustotaso 3) mukaisesti

Kaikilla välittömässä valmiudessa olevilla pelastusyksiköillä on kyky kemikaalitorjunnan aloittamiseen TOKEVA kalustotaso 1 mukaisesti.

Helsingin, Itä-Uudenmaan ja Länsi Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa hankittu kemikaalitorjuntayksikkö nostaa kemikaalitorjuntavalmiuden TOKEVA kalustotaso 3:een.

Pitkäkestoisiin kemikaalisukellustehtäviin määrällisesti kalustolliset valmiudet ovat vielä tällä hetkellä puutteellisia eikä pelastuslaitoksella ei ole tällä hetkellä riittävästi kykyä CBRN-tilanteiden erityisesti biologisten aineiden ja säteilyn suojelutoimintaan.

CBRN -tilanteiden edellyttämää kykyä tunnistus-, suojautumis-, puhdistus- ja muihin suojelutoimenpiteisiin varaudutaan kehittämään tarpeellisilla suunnitelmilla, koulutuksilla ja materiaalihankinnoilla yhteistoiminnassa naapuripelastuslaitosten ja muiden viranomaisien, erityisesti puolustusvoimien kanssa.

4.7.3 Pelastustoiminta ja maanalainen rakentaminen

Maanalainen rakentaminen on lisääntynyt Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimialueella. Esimerkkejä ovat mm. Saviolta lähtevä 13,5 kilometriä pitkä rautatietunneli, joka palvelee Vuosaaren sataman tavaraliikennettä sekä Kehärata, joka yhdistää Martinlaakson radan lentoaseman kautta päärautaan. Kehäradan tunneliosuus on noin seitsemän kilometriä pitkä ja sen rakentaminen ajoittuu vuosille 2009–2014.

Maanalaiset erityiskohteet edellyttävät pelastuslaitokselta entistä enemmän panostusta erityisosaamisen lisäämiseen sekä pelastustoiminnan suunnitteluun ja harjoitusten toteuttamiseen. Yhteistyötä naapurialueiden pelastuslaitosten kanssa suunnitteluun ja harjoituksiin liittyen jatketaan.

Palvelutasokauden tavoitteena on osaamisen lisääminen maanalaisten tilojen pelastustoimintaan liittyvissä asioissa. Maanalaisissa kohteissa työskentely edellyttää myös erityiskaluston hankintaa.

4.7.4 Varautuminen ilmailiikenneonnettomuuksiin

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos on varautunut yleisesti suuronnettomuuksiin pelastustoiminnan johtamisen yleisohjeella sekä pelastuskeskuksessa toimivalla tilannekeskuksella sekä pelastustoiminnan johtokeskuksella. Lisäksi lentoliikenteen onnettomuus- sekä vaaratilanteita varten on laadittu erillinen toimintaohje pelastustoimintaa ja johtokeskustyöskentelyä varten. Painopistepiste ilmailiikenneonnettomuuksien suunnittelussa on Helsinki-Vantaan lentoaseman läheisyydessä, mutta tehdyt suunnitelmat ovat soveltuvien osin käytössä koko Keski-Uudenmaan alueella.

Lisäksi Helsinki-Vantaan lentoasemalla on lentoasema-alueella tapahtuvia ilmailiikenneonnettomuuksia varten ICAO:n (kansainvälinen siviili-ilmailuorganisaatio) sekä Suomen ilmailulaitoksen / lentoturvallisuushallinnon AGA M3-11 määräyksen mukainen oma pelastuspalvelu, jonka operatiivisessa vuorovahvuudessa on yhteensä 10 henkilöä (1+1+8).

Helsinki-Vantaan lentoasemalla tai sen lähialueella järjestetään vuosittain nk. SAR -pelastus- ja viranomaisyhteistyöharjoituksia, joihin osallistuu myös muun muassa pelastus-

viranomaiset, poliisi, terveysviranomaiset, ensihoito, sairaalat, Finavia ja lentoyhtiöt. Harjoitukset ovat joko karttaharjoituksia ja maastoharjoituksia.

Viranomaisyhteistyötä jatketaan ja eri toimialojen sekä yhteisiä pelastussuunnitelmia päivitetään ja kehitetään.

Pelastuslaitoksen sekä pelastuspalvelun operatiivisen henkilöstön keskinäistä yhteistyötä kehitetään niin lentoliikenteen kuin kiinteistöissä mahdollisesti sattuvia vaara- ja onnettomuustilanteita varten.

Vuosittain Keski-Uudenmaan pelastuslaitos tekee lentoasema-alueella tarvittavat palotarkastukset ja osallistuu SAR –suuronnettomuusharjoituksiin. Operatiivinen henkilöstö lisäksi harjoittelee yhdessä lentoasemanhenkilöstön kanssa ja tutustuu lentoasema-alueella toiminnissa tapahtuviin muutoksiin.

5 PELASTUSTOIMEN VARAUTUMINEN JA KUNTIEN VALMIUSSUUNNITTELUN TUKEMINEN JA VÄESTÖNSUOJELUN JOHTAMINEN

5.1 Varautuminen ja valmiustoimiala

Pelastustoimen varautumista ja valmiussuunnittelua ohjaavia asiakirjoja ovat valtioneuvoston periaatepäätös Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiasta 23.11.2006, valtioneuvoston Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko 2009, valtioneuvoston periaatepäätös Sisäisen turvallisuuden ohjelmasta 2012 sekä SM:n ohje, Valmiussuunnittelu pelastuslaitoksissa, SM:n julkaisu 26/2007.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategiassa sekä turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa on kuvattu ne uhkamallit, joita Suomessa käytetään varautumisen yleisenä perusteena.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos tukee alueensa kuntien valmiussuunnittelua sekä osallistuu aluehallintotason yhteistyöhön alueellisessa valmiuksien kehittämisessä. Tämä tehtävä kuuluu pelastuslaitoksen varautumistoimistolle. Lisäksi varautumistoimiston tehtävänä on pelastuslaitoksen valmiussuunnittelun tukeminen. Erityisosa-alueina varautumistoimistolla on mm. väestöhälytínjärjestelmän kehittämisen suunnittelu, henkilö-, tila- ja ajoneuvovarausten ylläpito sekä muu häiriötilanteiden ja poikkeusolojen valmiussuunnittelua ja varautumista tukeva asiantuntijuus.

Pelastuslaitoksen jokainen tulosityksikkö suunnittelee ja vastaa toimintansa toteuttamisesta kaikissa turvallisuustilanteissa (normaaliolot, häiriötilanteet, poikkeusolot).

5.2 Kuntien valmiussuunnittelun ja varautumisen tukeminen

5.2.1 Nykytila

Säännöllistä yhteydenpitoa varten kunnat ovat nimenneet valmiussuunnittelun ja varautumisasioiden yhteyshenkilöt. Kunnat ilmoittavat pelastuslaitokselle oman yhteyshenkilönsä.

Pelastuslaitos järjestää kuntien tarpeiden mukaisesti mm. suunnittelukokouksia ja työseminaareja kuntien valmiussuunnitelmien laatimiseksi, päivittämiseksi ja suunnittelun kehittämiseksi. Lisäksi kuntia tuetaan mm. niiden sisäisissä harjoituksissa, kriisijohtamiskoulutuksissa ja muissa kohdennetuissa koulutustilaisuuksissa. Suunnittelun tavoitteet määritellään vuosittain kuntien tarpeiden mukaan.

Varautumistoimiston henkilöstö ja tarvittaessa muita asiantuntijoita pelastuslaitokselta osallistuu kunnan pyynnöstä valmiussuunnittelun johtoryhmän tai vastaavan kokouksiin. Lisäksi pelastuslaitos on nimennyt kunkin kunnan johtokeskukseen 1-2 henkilöä toimimaan pelastustoiminnan koordinoijana, avustamaan tilannekuvan luomisessa ja ylläpitämisessä sekä tukemaan kunnan johtoryhmän työskentelyä suuronnettomuus-, häiriö- ja erityistilanteissa sekä poikkeusolosuhteissa.

5.2.2 Tavoite

Pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnittelua ja varautumista kuntien tarpeiden mukaisesti. Pelastuslaitoksen tavoitteena kuntien varautumisen tukemisessa on, että alueen kunnat kykenevät

- tunnistamaan varautumisen tarpeen
- havaitsemaan toiminnan riskit ja uhkamallit
- tunnistamaan reagointitarpeensa ja reagoimaan tarkoituksenmukaisesti toimenpiteitä vaativissa tilanteissa, sekä
- kehittämään oma-aloitteisesti varautumistaan.

Pelastuslaitos nimeää ja kouluttaa pelastuslaitoksen yhteyshenkilöt kuntien johtokeskuksiin. Kuntien johtokeskusten yhteyshenkilöiden toimintaa kehitetään mm. tehostamalla tiedonvälitystä.

5.2.3 Toimintasuunnitelma ja aikataulu

Pelastuslaitos tukee kuntien valmiussuunnittelua järjestämällä kuntien tarpeiden mukaisesti mm. suunnittelukokouksia ja työseminaareja kuntien valmiussuunnitelmien laatimiseksi, päivittämiseksi ja suunnittelun kehittämiseksi. Lisäksi kuntia tuetaan mm. niiden sisäisissä harjoituksissa, kriisi johtamiskoulutuksissa ja muissa kohdennetuissa koulutustilaisuuksissa. Suunnittelun tavoitteet määritellään vuosittain kuntien tarpeiden mukaan.

Varautumistoimiston henkilöstö ja tarvittaessa muita asiantuntijoita pelastuslaitokselta osallistuu kunnan pyynnöstä valmiussuunnittelun johtoryhmän tai vastaavan kokouksiin.

5.3 Pelastuslaitoksen valmiussuunnittelun tukeminen

5.3.1 Nykytila

Pelastuslaitoksen jokainen tulosityksikkö suunnittelee ja vastaa toimintansa toteuttamisesta kaikissa turvallisuustilanteissa (normaaliolot, häiriötilanteet, poikkeus-olot).

Varautumistoimiston henkilöstö tukee pelastuslaitoksen valmiussuunnittelua asiantuntijana sekä koordinoimalla ja kokoamalla suunnittelua koskevat asiakirjat pelastuslaitoksen valmiussuunnitelmaksi.

5.3.2 Tavoite

Pelastuslaitoksella on ajantasainen ja toimintaa tukeva valmiussuunnitelma. Valmiussuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vähintään vuosittain.

5.3.3 Toimintasuunnitelma ja aikataulu

Pelastuslaitoksen valmiussuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain. Pelastuslaitoksen jokainen tulosityksikkö vastaa osaltaan valmiussuunnitelman päivityksestä. Varautumistoimisto koordinoi ja kokoaa valmiussuunnitelman.

5.4 Varaukset

Varautuminen edellyttää kunnilta ja pelastustoimelta henkilö-, tila-, ajoneuvo- ja materiaali-varausten tekemistä. Etukäteen tehtävillä varauksilla varmistetaan tarvittavien resurssien saatavuus poikkeusoloissa.

5.4.1 Nykytila

Henkilöstövaraukset

Kuntien ja pelastuslaitoksen poikkeusolojen organisaatiot perustuvat normaaliajan henkilöstöön, jota vahvennetaan tarpeen mukaan. Organisaation henkilöstö tulee sijoittaa tehtäväänsä ja rekisteröidä väestönsuojelun henkilörekisteriin, jotta vältetään päällekkäiset sijoittamiset. Poikkeusolojen organisaatioihin sijoitettujen asevelvollisten vapauttamiseksi aseellisesta palveluksesta on tehtävä henkilövaraus (VAP-varaus). Henkilöstövaraukset päivitetään kahden vuoden välein tai muutoin tarvittaessa.

Sijoittamisen tekee muodostelman perustamisvastuussa oleva organisaatio. Varausesitykset kootaan pelastuslaitoksen toimesta, mikäli tästä on kunnan kanssa sovittu. Pelastuslaitos toimittaa ne kootusti puolustusvoimien käsiteltäväksi. Pelastuslaitos pitää rekisteriä varatuista henkilöistä ja ilmoittaa varauksen tehneelle organisaatiolle päätöksestä.

Tilavaraukset

Toimitila tarpeen määrittää kukin toimiala itse. Pääsääntöisesti organisaatiolla on käytössään normaaliolojen aikaiset tilat myös poikkeusoloissa. Kuntien omistamista kiinteistöistä ei tehdä tilavarauksia. Tarvittavien lisätilojen esityksiä koordinoi pelastuslaitos.

Tilavarauksesta esityksen tekee kiinteistöä toiminnassaan tarvitseva toimiala. Esitykset kootaan pelastuslaitoksen toimesta, mikäli tästä on sovittu kunnan kanssa. Varausesitykset toimitetaan Aluehallintovirastolle, joka tekee ratkaisut tilavarauksista. Varaukset tarkastetaan kahden vuoden välein.

Ajoneuvovaraukset

Organisaatiolla on käytössään omistamansa ajoneuvokalusto myös poikkeusoloissa. Kuntien omistamista ajoneuvoista ei tehdä ajoneuvovarauksia. Ajoneuvojen lisätarpeesta kunnat tekevät esityksen, joka kootaan pelastuslaitoksen toimesta. Pelastuslaitos tekee kootun esityksen kunnan tarvitsemista lisäajoneuvoista aluehallinnon liikenneosaston ylläpitämälle poolille, mikäli tästä on sovittu kunnan kanssa. Varaukset tarkastetaan kahden vuoden välein.

Materiaalivaraukset

Pelastuslaitos hankkii ja ylläpitää omien muodostelmiensa materiaalin. Kunnan toimiala, jolla on muodostelman perustamisvastuu, tekee hankintasuunnitelman, hankkii, varastoi ja ylläpitää muodostelmiensa tarvitseman poikkeusolojen materiaalin.

5.4.2 Tavoite

Kunnilla ja pelastuslaitoksella on ajantasaiset henkilö-, tila-, ajoneuvo- ja materiaalivaraukset. Kunnat vastaavat organisaationsa varausten ajantasaisuudesta.

5.4.3 Toimintasuunnitelma ja aikataulu

Pelastuslaitos pyytää kunnilta henkilö-, tila- ja ajoneuvovarausten tarkistukset kahden vuoden välein ja tekee varausesitykset asianomaisille viranomaisahoille. Valmiustoimisto päivittää myös pelastuslaitoksen henkilö-, tila- ja ajoneuvovaraukset kahden vuoden välein pelastuslaitoksen tulosityksiköiden esityksen mukaisesti.

Kukin toimija varaa, hankkii, varastoi ja ylläpitää poikkeusoloissa tarvitsemansa materiaalin.

5.5 Väestön hälytysjärjestelmä

5.5.1 Nykytila

Pelastuslaitos ylläpitää väestöhälytinjärjestelmää. Kiinteinä väestöhälyttiminä käytetään taajaan asutuilla alueilla elektronisia hälyttimiä, joilla äänimerkin lisäksi pystytään välittämään puheviestejä.

Kiinteiden hälyttimien lisäksi suunnitellaan harvaan asutuille alueille liikkuviin kuulusautoihin perustuva hälytysjärjestelmä.

Kiinteiden hälyttimien hankinnasta ja ylläpidosta sekä näistä aiheutuvista kustannuksista vastaa pelastuslaitos.

5.5.2 Tavoite

Tavoitteena on, että Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueella väestöhälyttimien kuuluuus kattaa 90 % I riski-alueiden ja 80 % II-riskialueiden väestöstä. Täydentävänä järjestelmänä on liikkuviin ajoneuvoihin asennettavat kaiutin- ja hälytinjärjestelmät.

5.5.3 Toimintasuunnitelma ja aikataulu

Varautumistoimisto laatii suunnitelman väestöhälytinjärjestelmän kattavuuden kehittämisestä ja päivittää sitä alueen riskianalyysin mukaisesti. Järjestelmän ylläpidosta vastaa pelastuslaitoksen viestihuolto (vs. pelastuslaitoksen toimintasääntö).

Kiinteän väestöhälytinjärjestelmän uusintaan sekä liikuteltavien hälytinjärjestelmien hankintaan varataan talousarviossa vuosittain rahaa väestöhälytinjärjestelmän kehittämis- ja ylläpitosuunnitelman mukaisesti.

5.6 Väestön suojautuminen ja väestönsuojelun johtaminen

Väestön suojautumiseen valmistautuminen ja suojautumistoimenpiteet toteutetaan eri käsikyllä. Suojautumisen johtaminen tapahtuu yhteistyössä kuntien poikkeusolojen johtamisjärjestelmän kanssa. Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää väestön suojaamiseen liittyvät evakuointeja koskevat suunnitelmat yhteistyössä kuntien kanssa.

5.6.1 Nykytila

Väestön suojautumiseen valmistautuminen ja suojautumistoimenpiteet toteutetaan eri käsityksillä. Suojautumisen johtaminen tapahtuu yhteistyössä kuntien poikkeusolojen johtamisjärjestelmän kanssa. Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää väestön suojaamiseen liittyvät evakuointeja koskevat suunnitelmat yhteistyössä kuntien kanssa.

Väestönsuojelun organisoinnissa pelastustoimen alue on jaettu kymmeneen vastuualueeseen, joista Vantaa muodostuu 3:stä ja muut kunnat kukin yhdestä vastuualueesta.

Suunnittelun ja johtamisen toteuttamiseksi 10 vastuualuetta on jaettu tarpeelliseen määrään suojelulohkoja ja tarvittaessa suojeluyksiköitä. Lohkojaon toteuttaa kunta, jonka toimintaa joko tukee. Jaossa tulee käyttää jo toimivia tilastoaluejakoja, joista on valmista tilastotietoa muun muassa väestöstä.

Pelastuslaitos ylläpitää poikkeusolojen pelastustoiminnan johtokeskuksen pelastushenkilöstön sekä pelastusmuodostelmien henkilöstöä ja materiaalia.

Kunnat vastaavat lohkojen johtopaikkojen tiloista, henkilöstöstä ja varustamisesta sekä muista kuntien muodostelmien henkilöstöstä, varustamisesta ja perustamisesta.

Kunnat vastaavat poikkeusolojen johtajajärjestelmästä. Kunnan tulee suunnitella toimintansa niin, että kunnan toimintaa voidaan johtaa kaikissa turvallisuustilanteissa.

Varautumistoimiston henkilöstö tukee asiantuntijana poikkeusolojen pelastustoiminnan johtamista koordinoimalla poikkeusolojen pelastustoiminnan johtokeskuksen toimintavalmiuden ylläpitoa ja johtamisvalmiutta.

5.6.2 Tavoite

Pelastuslaitoksella ja kunnissa on ajantasaiset suojautumis- ja evakuointisuunnitelmat. Pelastuslaitoksen poikkeusolojen johtokeskus on perusvalmiudessa ja otettavissa käyttöön erikseen määritellyn ajan puitteissa.

Alueen kunnissa on väestönsuojelun johtamista varten tehty tarkoituksenmukainen aluejako. Kunnan johtokeskukset ovat perusvalmiudessa sekä lohkojen johtopaikkoja varten on varattu tilat, henkilöstö on nimetty sekä perustaminen ja varustaminen suunniteltu.

5.6.3 Toimintasuunnitelma ja aikataulu

Pelastuslaitos laatii ja ylläpitää alueen väestön evakuoinnin ja suojautumisen toteuttamisen ja johtamisen suunnitelmat yhdessä kuntien kanssa.

Pelastuslaitos ylläpitää poikkeusolojen johtokeskuksen toimintavalmiutta perusvalmiudessa.

Varautumistoimiston henkilöstö tukee asiantuntijana poikkeusolojen pelastustoiminnan johtamista koordinoimalla poikkeusolojen pelastustoiminnan johtokeskuksen toimintavalmiuden ylläpitoa ja johtamisvalmiutta. Pelastustoiminnan johtokeskuksen teknisestä valmiudesta vastaa pelastuslaitoksen viestihuolto.

6 HALLINTO JA MUUT TUKIPALVELUT

6.1 Hallinto

Tukipalveluiden tehtävänä on tukea pelastuslaitoksen ydintoimintojen onnistumista tuottamalla tehokkaat hallinto-, tuki- ja kehittämispalvelut. Pelastuslaitoksen henkilöstö- ja yleishallintopalvelut tuotetaan suunnitelmallisesti ja tehokkaasti.

Pelastuslaitoksen tukipalvelut tuotetaan yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa.

6.1.1 Tavoite

Talousraportointi kehitetään vastaamaan toiminnallisia tarpeita.

Järkeistetään ja systematisoidaan henkilöstöprosesseja, jotta voidaan taata henkilöstölle yhdenmukaiset, laadukkaat palvelut.

Sähköistetään palveluja resurssien puitteissa Vantaan toiminnanohjausjärjestelmän myötä.

Pelastuslaitos viestittää henkilöstölleen systemaattisesti ja ajantasaisesti pelastuslaitosta koskevista asioista. Pelastuslaitos viestii myös ulospäin aktiivisesti ja yhdenmukaisesti. Henkilöstölle järjestetään kriisiviestintäkoulutusta osana johtokeskustäyöskentelykoulutusta.

Koulutukseen hakeutuminen ja hyväksyminen on systemaattista ja sen perusta löytyy laitoksen strategisesta suunnittelusta. Pelastuslaitoksella on ajantasainen koulutusjärjestelmä, johon liittyy myös osaamisen ajantasainen seuranta. Koulutuskustannuksia seurataan systemaattisesti.

Pelastuslaitos määrittelee tutkimus- ja kehittämistoimintaan osallistumisen periaatteet.

Vuosittain raportoidaan ne hankkeet ja projektit, joissa pelastuslaitos on ollut mukana sekä lasketaan työhön käytetyt resurssit. Samassa yhteydessä laaditaan lyhyt yhteenveto hankkeiden ja projektien hyödyistä.

6.2 Paloasemat

6.2.1 Nykytila

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimialueella on yhdeksän välittömässä toimintavalmiudessa olevaa paloasemaa ja kolme ambulanssiasemaa. Paloasemat on vuokrattu toimialueen kunnilta. Ambulanssiasemista kaksi on vuokrattu yksityisiltä tahoilta.

Alueen sopimuspalokunnilla on käytössään 27 paloasemaa. Sopimuspalokunnista viisi toimii yhteisasemalla pelastuslaitoksen yksikön kanssa.

Paloasemaverkko ei ole toimintavalmiuden ylläpidon kannalta optimaalinen ja vaatii uudistamista. Myös useiden paloasemien kunto on varsin heikko. Uudenmaan työsuojelupiiri on tarkastuksessaan 2008 todennut paloasemarakennuksissa korjaustoimenpiteitä aiheuttavia puutteita ja epäkohtia.

Paloasemista ja asemaverkon kehittämisestä on tehty selvitys ja laadittu suunnitelma 2005 keväällä. Vantaan palveluverkkosuunnitelmassa (PAVE 2007) vuosille 2009 - 2015 on esitetty Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tavoite uudesta paloasemaverkosta. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen paloasemaverkoston uudistamisesta on laadittu selvitys riskianalyysityön pohjalta (Rahikainen 5.6.2006). Selvityksen pohjalta on kuntien kanssa käynnistetty paloasemahankkeita Järvenpään, Kerava-Tuusula yhteispaloaseman ja Itä-Vantaan osalta. Hankkeiden tarveselvitykset ja hankesuunnitelmat on pelastuslaitoksen johtokunta hyväksynyt 29.8.2007 ja niitä on tarkennettu myöhemmin. Paloasemaverkkostrategiassa esitetyistä paloasemista on Hyvinkään uusi paloasema valmistunut vuonna 2009 ja Havukosken paloasema 2012.

Paloasemat 2030-selvitys on tehty yhteistyössä Helsingin, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan pelastuslaitosten kanssa. Sen avulla voidaan tarkastella paloasemien sijoittamistarvetta pitkällä aikavälillä ja sitä päivitetään palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana. Normaalisti paloasemarakennus palvelee noin 50 vuotta eteenpäin.

6.2.2 Toimintasuunnitelma ja -aikataulu

Paloasemaverkkoa muokataan toimintavalmiuden edellyttämällä tavalla. Uusia paloasemahankkeita varten perustetaan alueille missä eri riskialueiden toimintavalmiusajan vaatimukset edellyttävät välittömässä toimintavalmiudessa olevaa yksikköä. Kunnat tukevat toiminnallaan Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen tarvitsemien tilojen aikaansaamista.

Paloasemaverkkoa voidaan täydentää ns. kevyt paloasemilla. Tällaisia ovat esimerkiksi ensihoidon tarpeisiin perustetut erilliset ensihoitoasemat (Peijas, Mittatie, Klaukkala, Jokela) tai pelastustoimen kevyt yksiköllä miehitetty asema. Klaukkalan pelastustoimen valmiutta kohotetaan kevyt yksiköllä ja kevyt asemalla vuoden 2012 lopussa.

Paloasemat täyttävät työsuojeelliset ja toiminnalliset vaatimukset.

Palveluverkkosuunnitelman mukaan kausille 2009–2015 on kirjattu; Hyvinkään paloasema (valmis 2009), Vantaan Havukosken (valmis 2011) ja Vantaan Mittatien kevytasema (valmis 2009), Kerava-Tuusulan paloasema (valmistumisajankohta avoin) sekä Järvenpää paloasema (valmistumisajankohta avoin).

Paloasemaverkon kehittämisestä laaditun suunnitelman edelleen työstämistä ja vireillä olevien uusien asemien rakentamishankkeita jatketaan.

Asemien hallinnoinnin järjestäminen esimerkiksi kuntien yhteiseen kiinteistöosaakeyhtiöön selvitetään.

Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitokset ovat laatineet yhteisen selvityksen paloasemaverkostosta ja sen kehittämisestä (paloasemat 2030 -selvitys).

Syventyvä riskianalyysityö hyödynnetään suunnitelmissa. Suunnitelmissa huomioidaan myös mahdollinen pelastusalan tekninen ja taktinen kehitys, henkilöstön ikääntymisen vaikutus yms.

6.3 Logistiikka ja huoltopalvelut

6.3.1 Nykytila

Pelastuslaitos ylläpitää hälytysajoneuvojen ja kaluston huolto- ja korjaamopalveluja sekä varushuoltoa suojavaatteita varten. Paineilmalaittehuolto huoltaa savu- kemikaali- ja vesisukelluksessa käytettäviä paineilmalaitteet. Pelastuslaitoksen päivittäisiä hankintoja ja materiaalihallintoa varten pelastuslaitos ylläpitää logistiikkapalveluja.

6.3.2 Tavoite

Pelastuslaitoksen huolto- ja korjauspalvelut on järjestetty tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti. Kaluston ja varusteiden huollot ja korjaukset toteutetaan laadukkaasti ja tehokkaasti. Kalustohankintoja ja -suunnittelua tehdään yhteistyössä muiden aluepelastuslaitosten kanssa.

6.3.3 Toimintasuunnitelma ja -aikataulu

Pelastuslaitos ylläpitää huolto- ja korjauspalvelut nykyisellä tasolla, koska silloin pystytään osittain varmistamaan myös poikkeusolojen huoltotarve.

7 YHTEISTOIMINTA

7.1 Ensihoito ja ensivastetoiminta

Ensihoidossa vastuu on Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirillä. Sairaanhoitopiiri on päättänyt, että ensihoito järjestetään sairaanhoitoalueittain.

Pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimukset niin Hyvinkään sairaanhoitoalueen kuin HYKS-Peijas alueen ensihoidon toteuttamisesta. Ensihoidosta on laadittu oma palvelutasopäätös, joka on voimassa koko HUS alueella.

Keski-Uudenmaan pelastusyksiköt ovat mukana ensivastetoiminnassa ja lisäksi Pornaisten alueella ensivastetoimintaan osallistuu sopimuspalokunta.

Ensihoidossa ja pelastustoiminnassa hyödynnetään henkilöstön monipuolista osaamista sekä joustavaa käyttöä. Myös suuronnettomuusjohtamisessa on synergiahyötyä.

Henkilöstön monipuolisella osaamisella tarkoitetaan, että valtaosalla palomiehiä on myös kelpoisuus perustason ensihoitoon ja heitä voidaan hyödyntää ensihoidossa. Palomiehillä voidaan suuronnettomuuksissa saada välittömästi liikkeelle ylimääräisiä ambulansseja sekä heidän avullaan voidaan täydentää ensihoidon äkillisiä sairauspoissaoloja. Tämä käytäntö vähentää ensihoidon ylityöntarvetta. Kun ensihoidon kenttäjohtajat Vantaan ja Keravan alueella (VL4) ovat pelastuslaitoksen palveluksessa, niin he tuntevat pelastustoimen johtamiskäytännöt. Myös muun muassa kalusto, asemapaikka, viestiväline, tietoliikenne, henkilöstöjohtaminen ja hallintotoimista saadaan synergiahyötyjä ensihoidon ja pelastustoimen kesken.

Ensihoidolla on oma talousarvio kohta, jotta ensihoidon rahoitus olisi läpinäkyvää.

7.2 HEMS-toiminta

Pelastuslaitos osallistuu lääkärihelikopteritoimintaan asettamalla helikopteriin HEMS-pelastajan. Tätä varten on koulutettu 6-7 pelastajaa, jotka osallistuvat toimintaan. Toiminta perustuu yhteistyösopimukseen helikopterioperaattorin kanssa. toiminnan kustannukset korvataan täysimääräisesti.

7.3 Öljytorjunta

Toiminnan perustana on Keski-Uudenmaan Pelastuslaitoksen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma.

Öljytorjuntaan tarkoitettua erikoiskalustoa on sijoitettu paloasemille. Paloasemalle 5 Hyrylään on sijoitettu ympäristöministeriön ohjeistuksen mukainen keskuskuntatason torjuntakalusto, joka on tarkoitus siirtää uudelle Järvenpään paloasemalle.

Pelastuslaitos kehittää öljyvahinkojen torjuntavalmiutta hyväksytyn öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman mukaan osana vaarallisten aineiden torjuntaa.

Alueella käytössä olevaa öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Öljyvahingot torjutaan päivittäisellä tai suuronnettomuusvalmiudella.

Öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmassa hyväksytyt hankkeet toteutetaan sisällyttämällä ne investointisuunnitelmaan ja talousarvioon.

7.4 Tulvantorjunta ja luonnononnettomuudet

Tulvantorjunnalla tarkoitetaan ennen tulvaa ja sen aikana suoritettavien toimenpiteiden suunnittelua ja operatiivista toimintaa. Tulvantorjuntaan kuuluu tulvantorjunnan toimintasuunnitelmien ja vesistömallien laatiminen, niiden käyttö sekä patoturvallisuudesta huolehtiminen.

Alueelliset ympäristökeskukset vastaavat tulvantorjunnan suunnittelusta ja ennakoon varautumisesta sekä toteuttavat suurimman osan tulvantorjuntatoimenpiteistä. Kun tulvantorjunta muuttuu operatiiviseksi pelastustoiminnaksi, niin johtovastuu siirtyy niiltä osin pelastusviranomaisille. Suurissa tulvissa myös muiden viranomaisten ja tahojen yhteistyön merkitys kasvaa.

Jatkossa tulvariskien hallintaa ohjaa EU:n direktiivi tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta. Sen mukaisesti nimetään alueet, joilla tulvista voi aiheutua merkittävää vahinkoa. Näille tulvariskialueille laaditaan tulvakartat ja suunnitelmat tulvariskien hallitsemiseksi.

Tulvantorjuntaan tarkoitettu kalusto on sijoitettu alueen eri paloasemille ja mahdollisiin tilanteisiin on varauduttu seuraamalla ympäristöviranomaisen tiedotteita.

Laaditaan Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tulvantorjuntasuunnitelma yhdessä alueellisen ympäristökeskuksen kanssa missä käytetään hyväksi ympäristökeskuksen alueelle laatimia tulvakarttoja ja patoturvatieotteita. Suunnitelma päivitetään määrääjoin.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tulvantorjuntasuunnitelmassa hyväksytyt hankkeet (kalusto ja koulutus) toteutetaan sisällyttämällä ne investointisuunnitelmaan ja talousarvioon.

Pelastuslaitos varautuu erilaisiin luonnononnettomuuksiin ja niiden aiheuttamiin häiriötilanteisiin. Esimerkiksi yhteistyötä sähköverkkoyhtiöiden kanssa myrskytilanteiden hoidossa on parannettu ja sitä parannetaan edelleen esimerkiksi huomioimalla häiriötilanteissa kuntien sekä muiden laitosten ja yhteisöjen yhteistyö. Yhteistä tilannekuvaa ylläpidetään pelastuslaitoksen tilannekeskuksessa sekä pelastuslaitosten yhteyshenkilöitä lähetetään yhteistyökumppaneiden valvomoihin ja johtopaikkoihin.

7.5 Muu viranomaisyhteistyö

Myös yhteistyö naapuripelastuslaitosten sekä muiden pelastuslaitoksien kanssa on jatkuvaa. Suomen kuntaliittoon on pelastustoimen kehittämiseen ja verkottumiseen palkattu yhteinen kehittämispäällikkö.

Viranomaisyhteistyö on toimivaa ja jatkuvaa ja sitä kehitetään tarpeen mukaan esimerkiksi osallistumalla eri viranomaisten yhteisiin suunnittelu- ja toteuttamiskokouksiin.

Osallistutaan kuntien turvallisuussuunnitelmien laatimiseen.

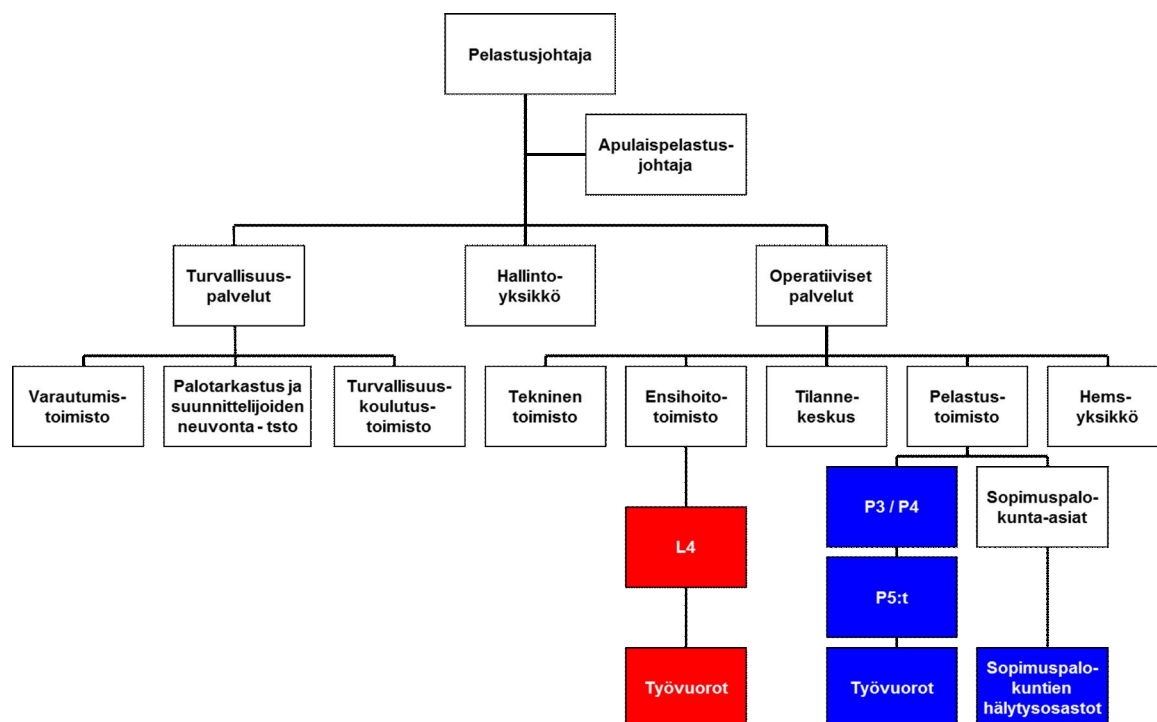
8 PELASTUSLAITOS

8.1 Organisaatio ja johtaminen

Pelastuslain 25 § mukaan alueellisella pelastustoimella on tehtävien hoitamista varten pelastuslaitos. Kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen perusteella on perustettu Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos, joka on Vantaan kaupungin hallinnossa. Pelastuslaitoksella on johtokunta, jonka tehtävät on määritelty yhteistoimintasopimuksessa sekä johtosäännössä (Vantaan kaupunginvaltuusto 17.11.2008). Johtosäännön mukaan pelastuslaitosta johtaa johtokunnan alaisuudessa pelastusjohtaja. Pelastuslaitoksen organisaatiosta ja tehtäväjaosta on päätetty pelastusjohtajan hyväksymällä toimintasäännöllä (28.2.2012).

Pelastuslaitoksen organisaatiolla yhteistyössä kuntien, sopimuspalokuntien ja muiden viranomaisten kanssa huolehditaan riskianalysissä esiintyvistä riskeistä ja uhkista ja toteutetaan palvelutasopäätöksessä kuvattu vähimmäispalvelutaso.

Kuva pelastuslaitoksen organisaatiosta:

8.2 Pelastuslaitoksen tulosityksiköt ja niiden henkilöstö

Pelastuslaitoksessa työskentelee pelastusjohtajan lisäksi virka- ja työsopimussuhteisia henkilöitä, joilla on omat tehtävä- ja vastuualueensa. Vastuualueet on määritelty toimintasäännössä, virkamääräyksissä tai työsopimuksissa taikka muissa ohjeissa. Pelastuslaitoksen kirjoilla oli 31.12.2011 yhteensä 459 viranhaltijaa ja työsopimussuhteista henkilöä, joista 411 oli vakinaisessa tehtävässä. Pelastuslaitoksen valmius operatiivisiin tehtäviin on ympärivuorokautista, joten poissaolijoiden tilalla valmiudessa on sijaisia.

Pelastuslaitoksen vuoden 2011 tilinpäätöksessä liikevaihto oli 31 458 000 euroa. Kuntien maksuosuus oli pelastustoimeen 23 850 000 euroa ja ensihoitoon 6 830 000 euroa.

Pelastuslaitosta johtaa pelastusjohtaja ja hänellä on apuna apulaispelastusjohtaja. Tehtävät on jaettu toimintasäännössä pelastuslaitoksen eri tulosityksiköille seuraavasti:

8.2.1 Turvallisuuspalvelut

Tulosityksikkö vastaa Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueen

1. onnettomuuksien ehkäisytoiminnasta,
2. väestönsuojelujärjestelyihin ja väestönsuojeluun varautumisesta sekä pelastuslaitoksen valmius- ja varautumissuunnittelun koordinoinnista ja kuntien valmiussuunnittelun tukemisesta,
3. omatoimisen varautumisen ohjauksesta
4. toimintaympäristön ja onnettomuusuhkien tutkimuksesta sekä pelastustoimen alueen riskianalysin laatimisesta
5. palvelutasopäätöksen valmistelusta omalta osaltaan.

Turvallisuuspalvelut tuotetaan kolmessa toimistossa

1. varautumistoimisto,
2. palotarkastus- ja suunnittelijoiden ohjauspalvelut toimisto ja
3. turvallisuuskoulutustoimisto.

Turvallisuuspalveluissa on 35 viranhaltijaa tai työsopimussuhteista henkilöä.

8.2.2 Operatiiviset palvelut

Tulosityksikkö vastaa Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueella

1. ensihoito- ja pelastustoiminnan valmiuden ylläpidosta sekä ensihoito- ja pelastustoiminnasta ja sen niiden kehittämisestä
2. palvelutasopäätösten valmistelusta osaltaan
3. osallistumisesta onnettomuuksien ehkäisyyn sekä koulutus-, neuvonta- ja valistus-toimintaan erillisen päätöksen mukaisesti
4. valmius- ja varautumissuunnittelusta osaltaan ml. poikkeusolojen aikainen pelastustoiminta ja ensihoito
5. tilannekeskuksen valmiuden ylläpidosta, kehittämisestä ja toiminnasta eri turvallisuustilanteissa osana pelastustoimen johtamisjärjestelmää

6. operatiivista toimintaa tukevien teknisten palveluiden tuottamisesta
7. toimitilojen ja toimitilapalveluiden hankinnasta
8. HEMS-yksiköstä

Operatiiviset palvelut tuotetaan viidessä toimistossa

1. ensihoitotoimisto
2. pelastustoimisto
3. tekninen toimisto
4. tilannekeskus
5. hems-yksikkö

Ensihoitotoimisto

Ensihoitotoimisto vastaa sopimuksien mukaisesta ensihoitotoiminnan valmiuden ylläpidosta sekä ensihoitotoiminnasta ja sen kehittämisestä. Pelastuslaitoksella on yhteistoimintasopimus Hyvinkään sairaanhoitoalueen ja HYKS-Peijas alueen kanssa ensihoidosta.

Toimiston palveluksessa oli 2011 vuoden lopussa 96 henkilöä, joista 91 oli vakinaisia. Pelastustoimiston henkilöstö (palomiehet) miehittää neljään ambulanssiin perustason henkilön.

Pelastuslaitoksen yhdeksän pelastusyksikköä sekä Pornaisten VPK toimivat ensivasteyksikköinä.

Pelastustoimisto

Pelastustoimisto vastaa pelastustoiminnan valmiuden ylläpidosta sekä pelastustoiminnasta ja sen kehittämisestä. Pelastustoimisto vastaa sopimuspalokuntien toiminnan ja koulutuksen valvonnasta ja ohjeistamisesta.

Toimiston palveluksessa oli vuoden 2011 lopussa 287 henkilöä, joista vakinaisia henkilöitä oli 263.

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden välittömään ylläpitoon osallistuu 14 päällystö-, 36 alipäällystö- ja 223 miehistöviranhaltijaa, jotka ovat vuorotöissä. Valmiutta ylläpidetään tämän lisäksi sopimuspalokunnissa, joissa on noin 520 henkilöä sekä koko pelastuslaitoksen henkilöstö osallistuu tarvittaessa pelastustoimintaan tai sitä tukeviin tehtäviin.

Tekninen toimisto

Tekninen toimisto vastaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen operatiivista toimintaa tukevien teknisten palvelujen tuottamisesta. Teknisen toimiston yksiköitä ovat hankinnat ja logistiikka, varushuolto, ajoneuvokorjaamo ja paineilmalaitehuolto. Lisäksi Tekninen toimisto vastaa kiinteistöistä ja uusien asemahankkeiden valmistelusta.

Hankinta-, kuljetus-, korjaus- ja huoltotehtävissä työskentelee 10 henkilöä.

Tilannekeskus

Keski-Uudenmaan pelastustoimialueen pelastustoimen tilannekeskus vastaa osaltaan alueen turvallisuustilannekuvan muodostamisesta ja jakamisesta sekä viestihuollosta. Lisäksi tilannekeskus toimii pelastuslaitoksen puhelinkeskuksena. Viestihuolto vastaa ensisijaisesti pelastuslaitoksen operatiivisista viesti- ja tietoliikenneyhteyksistä sekä johtamisjärjestelmistä mukaan lukien väestöhälytysjärjestelmä. Nämä operatiiviset järjestelmät tulee kyetä pitämään toiminnassa normaali-, poikkeus- ja kriisiaikoina. Muut viesti- ja tietoliikenneyhteydet sekä hallinnolliset järjestelmät ylläpidetään sopimuksen mukaan.

Tilannekeskuksella ja viestihuollolla on töissä yhteensä 10 henkilöä.

HEMS-yksikkö

Yksikkö tuottaa lääkärihelikopteriin yhteistoimintasopimuksen mukaiset HEMS-pelastajat. Yksikössä on töissä 6 henkilöä.

8.2.3 Hallintoyksikkö

Tulosityksikkö vastaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen hallintopalveluiden tuottamisesta. Palveluita ovat:

- henkilöstöhallinto ja henkilöstön kehittämisen koordinointi
- taloushallinto, sisältäen talousarvioehdotuksen valmistelun, käyttösuunnitelman ja talouden raportoinnin ja tilinpäätöksen
- yleishallinto
- palvelutasopäätösten valmisteluun osallistuminen omalta osaltaan.
- työsuojelun ja pelastuslaitoksen yhteistoimintaryhmän työskentelyn koordinointi

Hallintopalveluissa oli vuoden 2011 lopussa 6 henkilöä, joista yksi oli määräaikainen.

9 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Palvelutasopäätös pyrkii ensisijaisesti turvaamaan nykyisen vuoden 2012 tasolla olevan vähimmäispalvelutason. Palvelutasopäätöksen toinen tavoite on toteuttaa jo pitkälle edenneet paloasemahankkeet, jotta henkilöstön työolot olisivat lainsäädännön mukaiset. Uusilla asemilla parannetaan niiden lähialueiden toimintavalmiutta ja puretaan päällekkäistä toimintavalmiutta.

Palvelutasopäätöksessä on huomioitu pelastustoimen alueen pitkän aikavälin kehitys, jota vastaan peilataan myös pelastustoimen toimintavalmiuden kehitystä. Myös tieverkon parantuminen ja uusien tieyhteyksien avaaminen parantaa toimintavalmiutta

Henkilöstölisäykset ovat palvelutasopäätöksen voimassaoloaikana maltillisia, koska kunnat eivät ole lisärahoitusta luvanneet ja julkinen talous on heikossa kunnossa.

9.1 Klaukkalan ja Marja-Vantaan alueen toimintavalmiuden kehittäminen

Tehdyn riskianalyysin perusteella Klaukkalan alueen pelastustoimen toimintavalmiuden kehittäminen on ensisijainen kehittämiskohde. Klaukkalan alueen pelastustoimen valmiuden kehittäminen on suunniteltu toteutettavan seuraavasti:

- **Vaihe 1** Alueelle on sovittu Nurmijärven kunnan kanssa sijoitettavaksi ns. kevytyksikkö vuoden 2012 lopulla. Yksikkö sijoitetaan ambulanssin kanssa samoihin tiloihin ja yksikön vahvuus on 1+1 (henkilöstön lisäystarve on noin 10 henkilötyövuotta). Kustannuksia tulee lisää kevyt yksikön muutostöistä ja tilavuokrasta. Henkilöstömenot lisääntyvät noin 500 000 euroa vuodessa ja kokonaismenot lisääntyvät hiukan yli 600 000 euroa vuodessa (toteutus vuoden 2012 lopulla).
- **Vaihe 2)** Selvitetään Marja-Vantaan ja Klaukkalan alueen pelastusvalmiuden vaatimat toimenpiteet ja erilaiset vaihtoehdot vuosina 2013 - 2014. Yhtenä vaihtoehtona on, että koko alueelle rakennetaan yhteinen paloasema, jonne sijoitetaan aluksi ambulanssi vahvuudella 2 ja pelastusyksikkö vahvuudella 1+2 (henkilöstön lisäys on viisi henkilötyövuotta eli noin 250 000 euroa). Paloaseman rakentamiskustannus on noin viisi miljoonaa euroa. Lisäksi kustannuksia aiheutuu pelastusyksikön hankinnasta noin 250 000 euroa.

Toinen vaihtoehto on, että Marja-Vantaan ja Klaukkalan alueella on kummassakin pelastustoimintaan sopiva kevytyksikkö vahvuudella 1+1 (edellyttää lisää n. 10 henkilötyövuotta, kustannus noin 500 000 euroa) sekä yhden kevytyksikön hankinnan, jonka hinta on noin 150 000 euroa.

Myös muita vaihtoehtoja selvitetään. Toimintavalmiuden parantaminen toteutetaan selvitystyön lopputuloksen mukaisesti vuosina 2014 - 2020.

- **Vaihe 3)** Mikäli alueelle rakennetaan yhteinen paloasema, niin sinne sijoitetaan ambulanssi vahvuudella 2 sekä pelastusyksikkö vahvuus 1+3 (henkilöstö lisäystarve on viisi henkilötyövuotta). Henkilöstömenot lisääntyvät tällöin noin 250 000 euroa (toteutus vuosina 2016 - 2020).

Yhteisen paloaseman arvioidut käyttömenot yhdellä pelastusyksiköllä (vahvuudella 1+3) ja yhdellä ambulanssilla (vahvuudella 2) ovat n. 3 miljoonaa euroa vuodessa.

9.2 Toimintavalmiuden kehitys muulla pelastustoimialueella

Riskianalyysin 2012 perusteella on noussut esiin seuraavat alueet, joiden pelastustoiminnan toimintavalmiusajan seuranta on erityisen tarkastelun kohteena. Mikäli toimintavalmiusaika huononee, niin tehdään tarvittavat suunnitelma toimintavalmiusajan parantamiseksi. Suunnitelmissa huomioidaan myös naapuripelastusalueiden valmius.

- 1) Länsi-Vantaa; Myyrmäki, Rajatorppa ja Pähkinärinne
- 2) Itä-Vantaa; Hakunila, Rajakylä ja Korso
- 3) Tuusula; Jokelan alue
- 4) Hyvinkää; Sahanmäen, Vaiveron ja Usmin alue
- 5) Pornaisten kunnan keskusta

9.3 Riskianalyysityöskentelyn kehittäminen

Toteutetaan suunnittelukaudella riskianalyysityöskentelyn uudistaminen käytettävyyden ja reaaliaikaisuuden parantamiseksi. Tavoitteena on kyetä vakiomuotoisesti hyödyntämään monipuolisten tietolähteiden sekä pelastuslaitoksen henkilöstön näkemykset alueen sekä kohteiden turvallisuuskehityksestä. Riskianalyysityössä otetaan huomioon pelastuslaitoksen palontutkinnan sekä kansallisen palontutkintaverkoston tuottamat tiedot.

9.4 Valvonnan maksullisuus

Valvonnan vaikuttavuutta arvioidaan ja kehitetään osana valvontasuunnitelmaperusteista työtapa. Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa määritellyistä määräaikaista ja pyydetyistä palotarkastuksista aloitetaan valvontamaksun perintä vuoden 2013 aikana. Palotarkastusmaksu määritellään johtokunnan hyväksymässä taksaluettelossa.

9.5 Kemikaalivalvonnan kehittäminen

Kemikaaleja koskeva lainsäädäntö on laajaa ja usein päivittyvää. Kemikaaleja koskevaan lainsäädäntöön on valmisteilla muutoksia jotka edelleen lisäävät pelastusviranomaisten velvoitteita. Jatkossa kemikaaliasioiden käsittely tulee vaatimaan nykyistä enemmän erikoistunutta henkilöstöä.

Suunnitelmakaudella perustetaan yksi kemikaalialan erityisosaamista edellyttävä virka tai kemikaalivalvontaan suuntautunut palotarkastajan virka koordinoimaan kemikaalivalvontaa. Kemikaalivalvonnan hoitamiseen kehitetään valvontajärjestelmä, mikäli Turvatekniikan keskuksen ylläpitämä järjestelmä ei pysty tukemaan paikallista valvontatoimintaa. Kemikaalivalvonnan tietorekisterit saatetaan sähköiseen muotoon koko aluetta koskevana vuoden 2016 loppuun mennessä.

9.6 Koulutusjärjestelmän kehittäminen

Suunnittelukaudella käynnistetään pelastuslaitoksen koulutusjärjestelmän kehitystyö. Koulutusjärjestelmän tavoitteena on koota yhteen pelastuslaitoksen koulustoitomintaan liittyvät osatekijät ja muodostaa niistä yhtenäinen strategiaa palveleva koordinoitu kokonaisuus. Järjestelmän jo olemassa olevia itsenäisiä kokonaisuuksia ovat: ulkoinen koulutusjärjestelmä (palvelutuotanto), sisäinen operatiivisen henkilöstön koulutusjärjestelmä, sopimuspalo-

kuntien koulutusjärjestelmä, tulosityksiköiden perehdytysohjelmat sekä osaamisen hallintaan liittyvät selvitykset ja kartoitukset. Järjestelmän tulee ottaa huomioon urakehitys, soveltuvan työvoiman saatavuus ja eläköitymisen haasteet sekä palvelutuotannon ja toimintaympäristön muutokset.

9.7 Varautumistoimintojen kehittäminen

Suunnittelukaudella kehitetään kuntien varautumisen tukitoimintoja tehostamalla pelastuslaitoksen kuntayhteyshenkilöiden hyödyntämistä. Väestöhälytinjärjestelmää kehitetään väestöhälyttimien uushankinnoilla uusille alueille, vanhojen laitteiden uusimisella sekä laitteiden ylläpidolla. Kehitystyö aiheuttaa merkittäviä kustannuksia, johon varataan tarvittavat resurssit.